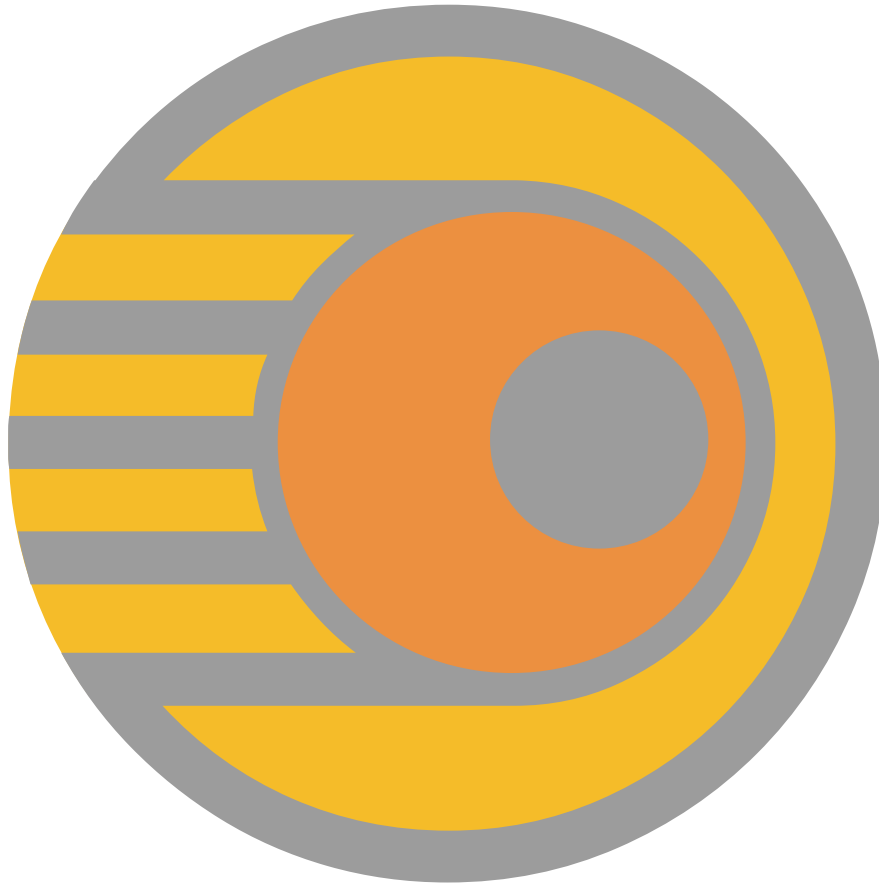

REDOVISAR

2007:9

Attityder till misstänkt bidragsbrott
inom tillfällig föräldrapenning

Förord

I denna rapport presenteras resultat från en undersökning om föräldrars attityder till överutnyttjande och fusk inom förmånen tillfällig föräldrapenning, TFP. Studien har genomförts av Augur Marknadsanalys AB på uppdrag av Försäkringskassan. Undersökningen genomfördes under våren 2007 i form av fokusgrupper med föräldrar. Deltagarna i undersökningen uppmanades aktivt att resonera kring ämnet, bland annat med hjälp av rollspel och hypotetiska fall. Resultaten speglar därför just attityder till överutnyttjande och fusk, snarare än deltagarnas egna erfarenheter.

Författarna svarar själva för innehållet i rapporten. Slutsatser och förslag representerar inte nödvändigtvis Försäkringskassan.

Innehåll

Bakgrund, syfte, metod och målgrupp.....	4
Bakgrund och syfte.....	4
Målgrupper	4
Metod och genomförande	5
Projektgrupp	6
Personifieringar.....	7
Bidrag och ersättningar till barnfamiljer	9
Generellt om bidrag och ersättningar	9
Specifikt om tillfällig föräldrapenning	9
Attityder till fusk med tillfällig föräldrapenning	12
Argument för fusk med tillfällig föräldrapenning	12
Rollspel – Försäkringskassan vs fuskaren	13
Förmildrande omständigheter	17
10 situationer.....	18
Den typiske fuskaren	23
Andra förseelser.....	26
Ranking av nio olika förseelser	26
Värdet av tillfällig föräldrapenning och systemets bevarande.....	29
Informationsblad om tillfällig föräldrapenning	32
Skillnad i reaktioner mellan kvinnor och män	32
Gemensamma synpunkter på innehållet.....	33
Sammanfattning och rekommendationer.....	35
Appendix.....	37
Informationsblad	37
Övningar.....	38

Bakgrund, syfte, metod och målgrupp

Bakgrund och syfte

Försäkringskassan har under de senaste åren genomfört undersökningar som visar att det förekommer ett stort antal misstänkta brott avseende tillfällig föräldrapenning. Som en konsekvens av detta fick Försäkringskassan i uppdrag av regeringen att utreda och föreslå möjliga åtgärder som syftar till att förhindra fusk med tillfällig föräldrapenning. Inom ramen för uppdraget skulle Försäkringskassan utreda möjligheten till en obligatorisk arbetsgivaranmälan då en anställd gör anspråk på tillfällig föräldrapenning. Denna del i uppdraget har Försäkringskassan uppfyllt.

Försäkringskassan vill också få en bättre kunskap om föräldrars inställning och drivkrafter till fusk med den tillfälliga föräldrapenningen. Försäkringskassan har därför kontaktat Augur Marknadsanalys för att, med hjälp av en kvalitativ studie, kartlägga hur föräldrar som tar ut tillfällig föräldrapenning tänker och agerar.

Studiens syfte är:

Att ta reda på varför det förekommer fusk med tillfällig föräldrapenning

Resultatet från denna studie ska alltså ge en större förståelse för hur föräldrar som tar ut tillfällig föräldrapenning förhåller sig till fusk av ersättningen, i vilka situationer som det förekommer och hur de resonerar kring beteendet i de olika situationerna. Med denna kunskap som arbetsunderlag ökar Försäkringskassans möjligheter till insatser som kan stävja fuskets utbredning.

Målgrupper

Målgruppen för studien är föräldrar som tar ut tillfällig föräldrapenning. För att inte skrämja bort personer som eventuellt fuskat med ersättningen fick deltagarna enbart reda på att studien handlar om tillfällig föräldrapenning. För att få medverka i studien krävdes endast att deltagarna uppfyllde följande kriterier:

- Ha minst ett barn i åldern 2–4 år
- Ha tagit ut tillfällig föräldrapenning under den gångna 12 månadersperioden

En spridning bland deltagarna vad gäller inkomst, antalet tillfällen under året som tillfällig föräldrapenning tagits ut samt deras möjlighet att påverka var de jobbar (dvs om de har möjlighet att även jobba hemifrån) eftersträvades.

En hypotes inför studien var att det skulle finnas skillnader i attityder mellan män och kvinnor. Kvinnor tar generellt sett fortfarande ett större ansvar för hem och familj än män och är därmed mer insatta och engagerade i de ersättningar som är kopplade till barn.

En annan hypotes var att det skulle kunna finnas attitydskillnader mellan storstadsbor och invånare i mindre städer. Utifrån dessa skäl beslöts att studien skulle delas upp på kvinnor/män och genomföras i Stockholm samt i Borlänge.

Metod och genomförande

Undersökningen har genomförts med en kvalitativ undersökningsmetodik i form av fokusgrupper.

Fokusgrupper/gruppdiskussioner är en lämplig metod vid öppna och behovsrelaterade frågeställningar. Här samlas 6–8 deltagare och diskuterar de frågeställningar som intervjuaren, eller den så kallade moderatorn, ställer. Med hjälp av gruppdynamiken stimuleras deltagarna av varandra och åsikter ventileras ur olika perspektiv. Individuer som delar samma erfarenheter uppmuntrar även varandra att avslöja omedvetna tankar och föreställningar, vilka annars inte skulle ha framkommit.

Deltagarna har garanterats anonymitet, vilket har varit en förutsättning för att skapa en ärlig och öppen informationslämning.

Omfattning

Totalt planerades fyra fokusgrupper. Då gruppen med män i Stockholm led ett stort manfall och endast bestod av fyra deltagare gjordes en ytterligare grupp för att uppnå trygghet med resultatet. Denna rapport baseras således på fem fokusgrupper, med totalt 32 deltagare, enligt nedan:

Grupp	Ort	Målgrupp	Antal deltagare
1	Stockholm	Kvinnor	8
2	Stockholm	Män	4
3	Borlänge	Kvinnor	7
4	Borlänge	Män	7
5	Stockholm	Män	6

Genomförande

Fältarbetet genomfördes i februari 2007, under vecka 7–8. Fokusgrupperna i Stockholm genomfördes i Augurs lokaler och på Scandic hotell i Borlänge. Försäkringskassans kontaktpersoner gavs möjlighet att följa grupperna i realtid från ett angränsande rum. Varje fokusgrupp varade i cirka 2 timmar.

Frågor till deltagarna har formulerats utifrån de definierade frågeområdena och sammanställts i en så kallad diskussionsguide, vilken lite förenklat följt följande struktur:

- Introduktion: presentation av metod, moderator och deltagare
- Generell kunskap om bidrag/ersättningar som betalas ut till barnfamiljer
- Kunskap om de formella krav som ställs för att ta ut tillfällig föräldrapenning
- Argument för att fuska med tillfällig föräldrapenning (bland annat via rollspel)
- Inställning till fusk av tillfällig föräldrapenning i olika situationer
- Uppfattning om fuskets omfattning, kontroller och påföljder
- Fusk med tillfällig föräldrapenning i relation till andra förseelser i samhället
- Inställning till tillfällig föräldrapenning och åtgärder för att minska fusket
- Informationsblad – deltagarnas upplevelse och förslag till förändringar
- Avslutning: anonymt om egna erfarenheter av fusk med tillfällig föräldrapenning

Projektgrupp

Projektgruppen från Augur har bestått av Anna Helgesson och Emma Spjut.

Kontaktpersoner hos Försäkringskassan har varit Mats Mattsson, Pernilla Sandell, Helena Starckenberg samt Erika Kiss.

Personifieringar

De gemensamma nämnarna för studiens målgrupp är att deltagarna är föräldrar till barn mellan två och fyra år samt att de har tagit ut tillfällig föräldrapenning det senaste året. I övrigt är målgruppen mycket heterogen. Åldern är mellan 25 och 50 år, antalet barn och ålder på dessa varierar, någon är ensamstående medan andra har börjat om med ny familj, inkomsterna ligger i ett spann från under 20 000 kronor per månad till över 40 000 kronor per månad. Vissa är högt utbildade, medan andra nätt och jämt har gymnasiekompetens.

Med detta breda spektra av individer är det kanske inte så förvånande att deltagarna har olika sätt att förhålla sig till fusk med tillfällig föräldrapenning. Utifrån de diskussioner som förs och de erfarenheter som deltagarna delar med sig av har Augur kunnat identifiera fyra olika typer av personligheter när det gäller fusk med tillfällig föräldrapenning. I samtliga fall kan personen vara så väl kvinna som man och det finns ingenting i studien som visar på någon skillnad i attityderna geografiskt sett.

Moralväktaren Martin/Martina

Martin/Marina är en personlighet som blir mycket upprörd när otillbörligt utnyttjande av socialsystemet diskuteras. Han/hon ser tydligt hur den skatt vi betalar in till staten finansierar välfärdssystemet vi har i Sverige. Systemet upplevs vara en gemensam "försäkring". En försäkring som ska falla ut först när reella problem uppstår. För dessa personer är fusk det samma som brott. Att skaffa sig ett bidrag eller en ersättning utan att uppfylla de formella krav som ställs upplevs som mycket provocerande. Man vill att ens pengar finansierar de som verkligen har problem och att det finns en trygghet i systemet om man själv skulle hamna i knipa. Pengarna ska definitivt inte finansiera någon annans lättja eller nya plasma tv.

Själv har Martin/Martina det relativt gott ekonomiskt ställt och i deras umgänge finns (i alla fall inte vad de är medvetna om) inga fuskare. För dem står VAB för vård av *sjukt* barn. Är de tveksamma om huruvida en situation faller in under tillfällig föräldrapenning eller inte kontaktar de Försäkringskassan och tar reda på vad som gäller. De har svårt att föreställa sig att de själva skulle kunna fuska, och skulle de mot förmodan göra det är det för att få kvalitetstid med barnet (men troligen skulle de ta ut en semesterdag eller begära tjänstledigt, eftersom VAB betraktas som så fel i detta sammanhang).

Vårdande Viktor/Viktoria

Även Viktor/Viktoria ser ett tydligt samband mellan den skatt man betalar in till staten och det gemensamma välfärdssystemet. Och precis som Martin/Martina ser man det som en försäkring som ska falla ut när reellt behov uppstår. Men då VAB i deras värld står för *vård* av barn, upplevs ersättningen innefatta fler situationer än för Martin/Martina. Här ges utrymme för en dag tillsammans med barnet om det visar symptom på stress eller trötthet (och behöver alltså inte vara sjuk enligt den medicinska definitionen). Man utgår från barnets bästa och agerar i enlighet med detta. I vissa fall kan en VAB-dag också vara drivet av förälderns allmäntillstånd, då man resonerar att barnet mår bäst när den vuxne mår bra.

Viktor/Viktoria är en personlighet som karaktäriserar det stora flertalet av studiens deltagare.

Fuskande Filip/Filippa

Filip/Filippa ser inte samma samband mellan skattepengar och det gemensamma välfärdssystemet som ovan nämnda personligheter. För dem är sambandet mellan skattesystemet och välfärdssystemet mer av ett nollsummespel – de pengar man betalar in vill man också få tillbaka. Att "lura" systemet känns inte lika moraliskt fel för dessa personer, eftersom de inte anser att det "drabbar någon fattig".

"Försäkringskassan har pengar. Och tar inte du chansen så gör någon annan det."

Lars, 39 år

"Du har rätt till de här dagarna. Vid årsskiftet försvinner de och du får nya, så passa på nu!"

Jennifer, 32 år

För Filip/Filippa är VAB det samma som *vård* av barn, med den bredare definitionen som Viktor/Viktoria har. Men i vissa situationer finns även ett ekonomiskt drivet incitament, där det egna välbefinnandet eller plånboken sätts i första rummet, som t ex när man själv känner sig hängig och behåller barnen hemma för att slippa sjukskriva sig själv och därigenom undviker karensdagen. Dessa personer känner mycket väl till vilka regler som gäller och vilka kriterier som Försäkringskassan ställer för att betala ut ersättningen. De rör sig i något av en gråzon, där fusket är svårt att bevisa för en utomstående.

Dubbelfuskande Daniel/Daniella

Deltagarna i studien (och de kontroller som Försäkringskassan gör) vittnar om att det finns en fjärde personlighet – den som "dubbelfuskar". Mot dessa reagerar även personligheter som fuskande Filip/Filippa starkt. Här går en mycket skarp linje för vad som är fusk, eftersom det inte går att försätta sig i en sådan situation utan uppsåt. Här rör det sig om personer som anmäler sjukt barn samtidigt som de gör följande, var för sig eller i kombination:

- sänder barnen till dagis/skola
- jobbar, och därmed får dubbla intäkter

Att reaktionerna är så starka till detta beteende har också sin grund i att barnet inte längre är i fokus för föräldern. Deltagarna är framför allt mycket negativa till att man skaffar dubbla inkomster, då hela systemet som den tillfälliga föräldrapenningen grundas på är att man ska kunna vara borta från jobbet för att kunna ta hand om sitt barn.

"Jobba och vabba samtidigt, då har man dubbelfuskat. Men att vara hemma med barnen, det känns inte lika fuskigt."

Lars, 39 år

Bidrag och ersättningar till barnfamiljer

Det utgår många olika ersättningar och bidrag till barnfamiljer. För att kartlägga deltagarnas medvetenhet om dessa fick de i inledningen av fokusgruppen nämna de ersättningar och bidrag de känner till. Därefter diskuterades tillfällig föräldrapenning mer specifikt.

Generellt om bidrag och ersättningar

Havandeskapspeng, vårdnadsbidrag, underhållsstöd, socialbidrag och sjukpenning nämndes i några av grupperna, men de mest välkända bidragen/ersättningarna bland deltagarna är:

- Barnbidrag
- Pappadagar
- Föräldrapenning
- Flerbarnstillägg
- Lägsta nivå-dagar
- Garantidagar
- Tillfällig föräldrapenning (av deltagarna uttryckt som VAB, vård av barn)
- Bostadsbidrag

Samtliga bidrag och ersättningar som betalas ut till barnfamiljer upplevs som mycket lätta att få. Barnbidrag, pappadagar, föräldrapenning (där lägsta nivå-dagar och garantidagar ingår) och flerbarnstillägg faller i princip ut automatiskt från den dag då barnet fötts.

*"Barnbidraget är nog det som är allra lättast att skaffa. Man behöver inte fylla i en massa papper och så, utan det kommer automatiskt. De andra är inte heller svåra, men man måste fylla i en massa."
Sara, 29 år*

Övriga bidrag, med undantag av tillfällig föräldrapenning, kräver en särskild prövning, eftersom de är förenade med vissa villkor. Så länge dessa villkor uppfylls anses de dock vara lätta att erhålla.

Specifikt om tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning upplevs skilja sig från de andra bidragen/ersättningarna som betalas ut till barnfamiljer.

- Inte begränsad till ett fixt antal dagar
- Tas ut vid behov
- Alltid samma ersättningsnivå
- Anmälan samma dag barnet blir sjukt
- Ingen karensdag
- Kan gå till utomstående

Ersättning är inte begränsad till ett fixt antal dagar, som t ex fallet med föräldrapenningens 300 dagar. Den tas ut vid behov och kan betalas ut under en sammanhängande period på en vecka. Därutöver krävs ett läkarintyg. Ytterligare en skillnad från föräldrapenningen är att man inte själv kan påverka ersättningsnivån, då den är den samma oavsett antalet dagar som tas ut. Anmälan om att man är hemma med barnet ska ske samma dag som barnet blir sjukt. Till skillnad från när man som vuxen blir sjuk är den tillfälliga föräldrapenningen inte ålagd med någon karensdag.

Den tillfälliga föräldrapenningen är också en ersättning som kan gå till en person utomstående familjen, något som dock inte alla känner till. Flertalet känner inte heller till att antalet dagar med tillfällig föräldrapenning är begränsat, utan förutsätts vara obegränsat. Av de som har kunskap om begränsningen är det endast ett fåtal som känner till det faktiska antalet dagar.

Kriterier som måste uppfyllas

Deltagarna har överlag goda kunskaper om de formella krav som Försäkringskassan ställer för att betala ut tillfällig föräldrapenning:

- Barnet, alternativt barnets ordinarie vårdare, ska vara sjuk
- Barnet ska ha en viss ålder (undre och övre gräns finns)
- Barnet ska vara hemma och inte gå på dagis/i skolan
- Föräldern/vårdare får inte ta ut inkomst för den dagen (lön eller A-kassa)
- Båda föräldrarna får inte ta ut tillfällig föräldrapenning samtidigt för ett och samma barn
- Anmälan måste ske samma dag som barnet blir sjuk

*"Kraven är väl att barnet ska vara över en viss ålder, det måste vara sjukt och man ska inte själv ha en ledig dag eller ha semester."
Therese, 26 år*

*"Det största kravet är väl att man verkligen är hemma om barnet är sjukt."
Sofie, 30 år*

Lätt att fuska

Av de bidrag som nämns under grupperna är tillfällig föräldrapenning den ersättning som deltagarna upplever är absolut lättast att skaffa utan att uppfylla de formella krav som Försäkringskassan ställer.

*"Vård av barn tror jag är lättast att fuska med. Det har stått mycket i tidningarna om det och om folk som tar ut VAB fast barnen går på dagis. Det är konstigt att man inte har samkörda register. Folk får ut pengar fast de inte har rätt till det."
Jennifer, 31 år*

Hög tillgänglighet och gynnsamma villkor

Ersättningens höga tillgänglighet är en av de faktorer som gör att det är så enkelt att fuska. Det finns ingen karensdag och det behövs inte något sjukintyg från läkare under den första veckan. Bidraget betalas ut från dag ett, utan att föräldern behöver göra mer än att anmäla till Försäkringskassan och arbetsgivaren.

*"För mig som person är det skitenkelt att få ut VAB-dagar. Det är bara att hålla ungen hemma från dagis. Du ringer till dagis och säger att hon är sjuk och säger samma sak till Försäkringskassan. Det kan de ju inte kolla ... så länge man inte behöver läkarintyg från första dagen."
Andreas, 34 år*

Internet gör att fusket känns mer anonymt

Att kunna anmäla VAB via Internet är en jättebra service till den stressade småbarnsföräldern. Internet finns där, tillgängligt dygnet runt, och hjälper föräldern att förse Försäkringskassan med nödvändig information. Dock ser det ut som denna möjlighet också bidrar till en ökad benägenhet till fusk. Flera deltagare berättar att blanketten som fylls i på nätet har ett svarsalternativ "Annat" som upplevs relativt vagt och rymmer mer subtila anledningar till att stanna hemma med barnet. På Internet skriver man inte heller under dokumentet med sin namnteckning, där man på heder och samvete intygar att de uppgifter man lämnat är korrekta. Den bidragssökande slipper därmed ta en lika stor moralisk konflikt med sig själv, jämfört med sedvanlig blankett, eftersom anmälan via Internet känns mer anonymt och inte lika formellt och viktigt.

VAB öppnar för tolkning

Vidare ger namnet Vård av barn ett stort utrymme för fri tolkning av vad vård är. Detta namn på ersättningen gör att föräldrar kan rättfärdiga sitt beteende så länge de själva upplever att deras agerande är för barnets bästa. Rapporten kommer längre fram ge exempel på hur denna tolkningsfrihet tar sig uttryck.

Barns allmäntillstånd en gråzon att gömma sig bakom

Barns sjukdomstillstånd är en annan faktor som påverkar att det är lätt att fuska med bidraget. Många av föräldrarna i studien vittnar om att det finns en gråzon, där de själva ofta har svårt att ta ställning för hur sjukt barnet verkligen är. Ett trött barn med feber på morgonen kan vara piggt som en lärka på eftermiddagen och tvärt om. Barnet växlar alltså och kan göra så flera gånger per dag. Denna gråzon kan utnyttjas vid fusk av tillfällig föräldrapenning, då det är i det närmaste omöjligt för någon som ifrågasätter föräldrarnas hemmahållande av barnet att bevisa att barnet inte varit dåligt tidigare under dagen.

Ingen ifrågasätter sjuka barn

Barn blir sjuka. Det är det ingen som ifrågasätter. Detta är ytterligare en faktor som gör att det är lätt att fuska med tillfällig föräldrapenning.

Attityder till fusk med tillfällig föräldrapenning

Det säger sig självt att det inte är helt enkelt att i grupp tala öppet om sina egna erfarenheter av fusk med tillfällig föräldrapenning. Av denna anledning har Augur använt sig av olika så kallade projektiva metoder. Dessa är ett viktigt komplement till raka och öppna frågor, eftersom projektioner förmår att synliggöra känslor och reaktioner som annars inte kommer upp till ytan.

Detta kapitel följer de övningar som deltagarna fick göra och belyser på en detaljerad nivå hur deltagarna tänker och resonerar i olika situationer.

Argument för fusk med tillfällig föräldrapenning

För att se hur deltagarna själva resonerar när det gäller fusk med tillfällig föräldrapenning fick de i uppgift att försöka övertala en bekant eller vän att fuska. Övningen upplevdes av många initialt som svår, eftersom de uppmanade någon annan att göra en brottslig handling. Några personer hade mycket svårt att skriva ner några argument över huvud taget. Dessa personer är typiska för personligheten Martin/Martina, som tidigare nämnts. De känner inte till några fuskare och har svårt att argumentera för ett beteende som strider mot deras egen övertygelse.

Genom att förflytta fokus från sin egen person blev det dock lättare för många deltagare att använda sig av argument som de själva kanske funderat på eller hört andra använda sig av. Övningen blev en lek. En lek som fångar de argument och attityder som finns hos småbarnsföräldrar när det gäller synen på fusk med tillfällig föräldrapenning.

De argument som skrevs ner sammanfattas i tabellen på följande sida. Argumenten gäller framför allt en situation när föräldern behåller barnet hemma och ser en möjlighet att spendera tid tillsammans med barnet. Denna situation torde härav ligga deltagarna närmast till hands att själva motivera eget fusk med.

Deltagarnas argument	Kommentar till argumenten
<ul style="list-style-type: none"> Ingen kontrollerar dig Ingen vet om barnet är sjukt eller inte 	Att risken för att bli upptäckt är liten är ett vanligt argument bland deltagarna. Och skulle man bli upptäckt så är det svårt att bevisa att barnet inte är sjukt om det hållits hemma från dagis/skola.
<ul style="list-style-type: none"> Barnet är trött och behöver vila Barnet vill inte gå till dagis/barnet trivs bäst hemma Bättre att vara hemma en dag när barnet är lite hängigt än riskera att det blir sjukt på riktigt och du måste vara hemma längre tid 	Barnets allmäntillstånd är viktigt. Ett barn kan behöva vara hemma med sin förälder, även fast det inte är sjukt enligt den medicinska definitionen. Många motiverar därför en vab-dag med att barnet skulle må bra av att vara hemma. Den psykiska hälsan motiverar agerandet.
<ul style="list-style-type: none"> Få kvalitetstid med barnet/gör något trevligt ihop med barnen Passa på att ta extra semester med barnet Tänk på dig själv och barnen 	Flera argumenterar också för att barnet behöver kvalitetstid med sin förälder (ett motiv som ligger minst lika mycket i föräldrarnas intresse).
<ul style="list-style-type: none"> Du slipper karensdagen Du får dubbel ersättning/mer pengar i hushållskassan Bra att spara A-kassa, föräldrapenning Spar semesterdagar 	Det finns ett starkt ekonomiskt incitament för att ta ut tillfällig föräldrapenning. Att hålla barnen hemma när man själv är sjuk för att slippa karensdagen är det vanligaste argumentet. Att dryga ut hushållskassan genom dubbla ersättningar är ett argument som förekommer oftare i Borlänge än i Stockholm.
<ul style="list-style-type: none"> Du är värd en dag för dig själv Passa på att göra ärenden De klarar sig på jobbet utan dig/du är inte outhärlig/det är lite att göra på jobbet nu Var hemma och vila upp dig/orkar inte gå till jobbet 	Att skaffa sig tid är ett annat argument som används. Motivet bland kvinnorna är ofta att man bör unna sig en egen dag och ta hand om sig själv, medan männen oftare motiverar fusket med att man hinner göra ärenden och ta tag i projekt som man annars inte hinner med (som t ex att fixa bilen).
<ul style="list-style-type: none"> Det finns de som fuskar mycket mer än du, så unna dig att göra det för en gångs skull Du är inte ensam om att fuska 	Att alla andra fuskar legitimerar ett undantag från de egna principerna.
<ul style="list-style-type: none"> Dagis är stängt Har inga semesterdagar kvar att ta ut för att kunna vara hemma med barnet 	Att ordinarie vårdare inte kan ta hand om barnet är också ett argument som används av några. Liksom att semesterdagarna är slut.

Rollspel – Försäkringskassan vs fuskaren

När deltagarna skrivit ner sina argument delades deltagarna in i två grupper, där den ena fick agera Försäkringskassa och den andra fuskare som blivit kontaktad av Försäkringskassans kontrollanter.

Deltagarna som skulle agera fuskare fick välja ut ett par av sina argument och försvara dessa gentemot de deltagare som agerade Försäkringskassan. Efter ett par minuters debatt byttes rollerna ut. Syftet med övningen var att väcka deltagarnas engagemang och få dem att i diskussionens hetta ta till argument som ligger dem nära till hands att använda själva.

Nedan följer några exempel på de situationer som deltagarna argumenterade om:

Exempel 1

Familjen ska snart resa bort på semester och barnet har hållits hemma för det går vattenkoppor på dagis.

Fuskare: Det går vattkoppor på dagis och vi vill inte att barnet ska drabbas eftersom vi ska åka på semester om ett par dagar.

Försäkringskassan: Ni borde ha ordnat barnvakt i så fall.

Fuskare: Om man inte har någon de kan vara hos då?

Försäkringskassan: Ta tjänstledigt då eller påbörja semestern tidigare

Fuskare: Vi har inte råd att vara tjänstlediga.

Försäkringskassan: Vi tar inte hänsyn till er ekonomiska situation.

Försäkringskassan vann denna argumentation, men flera av deltagarna i gruppen med denna argumentation hade sympatierna hos fuskaren.

"Jag vill inte vara Försäkringskassan! Jag tycker att det där argumentet med semester är bra!"

Jennifer, 32 år

Att ta ut tillfällig föräldrapenning i preventivt syfte i en unik situation, som innan man åker bort på semester, upplevs acceptabelt av flera. Att åka bort med sjuka barn kan förstöra upplevelsen för hela familjen och det vill man inte riskera. Överlag värnar deltagarna mycket om sin semester. Semestern vill man ska vara till för trevliga saker och man vill inte lägga den på att vårda sjuka barn. Det finns deltagare i grupperna som därför har tagit ut tillfällig föräldrapenning när barnen har blivit sjuka.

"Vi låg inne på sjukhus med vår treåring och det var inget speciellt tillfälle för föräldrapenning för det. Jag hade semester just då. Men det var inte säkert att jag skulle få byta ut den mot tillfällig föräldrapenning. Vi ringde och frågade och då visste hon inte så då fick jag telefonnumret till en annan så då var det bara att sitta och ringa. Jag fick tag på min chef också och han sa att det var okej där för dem att jag sparade mina semesterdagar. Men Försäkringskassan ville helst inte ge tillfälliga föräldradagar om jag hade semester, för jag missade ju ingen arbetstid på jobbet. Det kändes frustrerande. På semester vill man ju vara hemma och ha kul och leka och vara med barnen. Inte ligga på sjukhus!"

Sara, 25 år

Men principiellt är man emot att preventivt skydda barnet från sjukdomar som det får på dagis. Det skulle aldrig fungera i praktiken, eftersom barn blir sjuka och man skulle inte få göra annat än att vara hemma om man försökte skydda dem från detta.

Exempel 2

Föräldern känner sig själv sjuk, anmäler sjukt barn och håller barnet hemma från dagis och slipper på så sätt sin egen karensdag.

Fuskare: Men till Försäkringskassan kan man säga att barnen var förkylda

Försäkringskassan: Ja, hur kan man veta det ... egentligen?! Det vet man ju inte ... (deltagarna känner det svåra i att bevisa fusket). Hade barnen hög feber eller var de bara lite småsnoriga så de kunde ha gått ändå?

Fuskare: Naturligtvis var de jättesjuka! De fick inte gå.

Denna situation vanns alltså av fuskaren och deltagarna som agerade Försäkringskassan gav upp att argumentera för sin sak då de ansåg att det var omöjligt att påvisa att barnen inte varit sjuka.

Exempel 3

Barnet har sovit illa under natten och såväl förälder som barn är trötta. Tillfällig föräldrapenning tas ut för att kunna vara hemma och vila upp sig.

Fuskare: Vårt barn har inte sovit på hela natten och behövde vila.

Försäkringskassan. Ert barn är inte sjukt.

Fuskare: Men hon orkar inte gå till dagis.

Försäkringskassan: Men barnet kan vila på dagis.

Denna diskussion vanns varken av fuskaren eller Försäkringskassan eftersom en diskussion uppstod om gränserna för när ett barn faktiskt inte bör gå till dagis, trots att det inte är sjukt. Föräldrarna är rörande överrens om att barnens allmäntillstånd måste sättas i första rummet och gör man som förälder bedömningen att barnet inte kommer att orka med en hel dag på dagis är det ett legitimt skäl att hålla det hemma.

Exempel 4

Dagis har stängt på grund av planeringsdag och föräldern är hemma med barnet.

Fuskare: Min dotter gillar inte de andra dagis som finns i vårt närområde.

Försäkringskassan: Men du vet att du inte får vabba på grund av att dagis är stängt.

Fuskare: Det kan ju faktiskt vara så att hon är på väg att bli sjuk. Och det är bättre att ta en dag nu än tvingas vara hemma hela nästa vecka.

Försäkringskassan: Men att vara på väg att bli sjuk är inget sjukdomstillstånd. Barnet måste vara sjukt för att du ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning. Och de flesta brukar ju kunna lösa detta. Man får ju veta i god tid innan när dagis håller stängt.

Fuskare: Hon var sjuk.

Återigen faller de fuskande deltagarna tillbaka på att Försäkringskassan inte har någon möjlighet att kontrollera sanningshalten i huruvida barnet har varit sjukt eller inte.

Exempel 5

Då deltagarnas egna argument framför allt rör situationer där barn och föräldrar är hemma tillsammans gav moderatorn deltagarna i uppgift att även argumentera för situationer där barnet varit på dagis och/eller föräldern tagit ut dubbla ersättningar genom att vara på jobbet.

För deltagarna som agerar fuskare känns situationen svår och instinktivt upplever man att det bästa är att bara erkänna. Även om många skulle försöka skyla det medvetna uppsåtet genom att säga att det var ett misstag.

"Det går inte – det är torsk! Men om jag skulle försöka prata mig ur en sådan situation skulle jag säga att jag varit borta två halvdagar t ex förra veckan men glömde anmäla det och nu försökte kompensera detta denna vecka. Men med tanke på hur Försäkringskassan har börjat kolla upp så skulle jag inte satsa på det. De har börjat samköra med arbetsgivaren."

Fredrik, 46 år

"Om jag skulle göra så så skulle det verkligen vara att chanssa på att inte bli påkommen. Och skulle man bli det, då får man bara erkänna. Jag tror inte att jag skulle komma på några argument i den situationen ..."

Linda, 25 år

Sympatierna för de olika rollerna

I de situationer där bevisbördan för Försäkringskassan är svår, som i de fall då barn och föräldrar varit hemma samtidigt, upplevs det som mycket svårt att argumentera för Försäkringskassans sak. Man upplever att det inte finns något man kan göra när fuskaren faller tillbaka på att barnet är/har varit sjukt.

"Man sympatiserar lite med Försäkringskassan. Vad kan de säga?! Det är 2–3 frågor de kan ställa: vad har barnet för sjukdom, vad gör den andra vårdnadshavaren. Och svarar du rätt finns det inget de kan göra."

Niklas, 26 år

"Det är svårt att sätta sig in i både situationen som fuskare och som Försäkringskassa. Men det verkar vara hopplöst att vara Försäkringskassan och käfta om en dag då barnet hållits hemma trots att man misstänker fusk."

Tomas, 33 år

I fall som liknar Exempel 1 och 3, upplevs det också vara svårt att argumentera som Försäkringskassan, eftersom man till viss del sympatiserar med fuskarens situation. Här känner man dock att man har "sina regler" att stödja sig mot. Och samtidigt som många sympatiserar med situationen för fuskaren finns det personer som tycker att det är bra att det finns ett tydligt regelverk, eftersom de ser att om detta inte efterföljs så kommer det slå tillbaka på skattebetalarna i form av högre skatter.

"Försäkringskassan kan vara väldigt hårda. De försöker förklara att så här är reglerna och sedan är det det som gäller."

Viktoria, 27 år

"Försäkringskassan följer bara regelboken. De tar inte någon hänsyn till situationen."

Anna, 38 år

"Det kändes bra att vara Försäkringskassan! Nej, men jag förstår deras sids. De måste ha tydliga ramverk och regler. Å andra sidan måste de ta mer hänsyn till personliga situationer tycker jag."

Christoffer, 37 år

"Samtidigt kan ju inte Försäkringskassan pröjsa till höger och vänster heller! Det är ju ändå skattepengar och då för jag betala mer sedan!"

Magnus, 34 år

Argumentationen i de fall då det finns bevis för fusket, via arbetsgivare, dagis eller skola, upplevs vara lättare att iklä sig rollen som Försäkringskassa. Dels kan man tydligt visa på att agerandet är olagligt, och har då regelverket att falla tillbaka på. Dels upplever de allra flesta att det är moraliskt fel att skaffa sig dubbla inkomster – uppsåtet att luras är klart och tydligt.

Förmildrande omständigheter

Deltagarna fick diskutera om det finns några förmildrande omständigheter när det gäller att ta ut tillfällig föräldrapenning utan att egentligen uppfylla de formella krav som Försäkringskassan ställer. Många av de argument som deltagarna själva anger när de ska försöka övertala sin vän eller kollega att fuska tangerar situationer de själva tycker är acceptabla. Men konkretiserat är det framför allt följande situationer som deltagarna anser vara förmildrande omständigheter.

Barnet är trött/mår psykiskt dåligt

När ett barn är trött eller mår psykiskt dåligt kan det vara legitimt att ta en dag tillsammans med barnet för att ge det en möjlighet att komma i kapp med sömnen och/eller sig själv. Det kan handla om att barnet inte har sovit under natten och är trött, att det inte trivs på dagis eller blir mobbat i skolan.

"Om barnet varit uppe för mardrömmar eller något annat, så ser jag inte det som ett problem. Barnet skulle inte klar av den dagen. Det är stressig att vara på dagis, så det tycker inte jag är en konstig situation alls."

Fredrik, 46 år

Men samtidigt är det inte en situation som man upplever inträffa så ofta. Om den gör det så beror det på andra faktorer som man bör ta tag i. Att vabba som ett botemedel på psykisk ohälsa är i längden inte en acceptabel lösning.

Situation beskrivs som något av en gråzon där deltagarna i sina egna argument väver in att föräldrarnas välbefinnande även påverkar barnets. Detta kan vara ett sätt att legitimera att ta ut en dag för sig själv, med devisen att en harmonisk förälder ger ett harmoniskt barn. Framför allt kvinnorna i studien talade om detta.

Förskola/dagmamma med hårda regler

Många förskolor och dagmammor sätter upp regler för att ett barn som varit sjukt inte ska komma tillbaka för tidigt och smitta andra. Det kan t ex handla om en feberfri dag, eller 72 timmar efter sista illamåendet vid vinterkräksjukan. Detta tycker dock de flesta bör falla in under VAB, eftersom det är regler som man inte själv styr över utan som barnomsorgen sätter upp.

"Ibland sätter dagis upp regler. Om du t ex har haft ett barn med feber så ska du alltid vara hemma en dag efter det att febern givit med sig innan du får ta barnet till dagis igen. Den dagen är ju barnet relativt friskt."

Anna-Karin, 31 år

Situationen kan dock upplevas som lite besvärande. Barnet känner sig ju ofta själv frisk och agerar där efter, och att då motivera att man är hemma kan kännas svårt gentemot omgivningen (och gentemot Försäkringskassan, om de skulle göra en kontroll).

"Det kan bli lite konstigt. En läkare kanske skulle säga en sak men dagis säger en annan. Men i det stor hela så tjänar man på att vara hemma en extradag för går man tillbaka för tidigt så barnet smittar blir det många som får vabba."

Fredrik, 46 år

"Det kan se lite illa ut, för barn måste vara feberfria ett par dagar innan de får börja på dagis igen. Men då kanske man går ut på stan för man vill inte sitta inne och ugglar när ungen är frisk. Det är just på sluttampen. Men då har de ju i och för sig varit sjuka."

Jonas, 42 år

Många av föräldrarna menar också att detta är en ständig källa till dåligt samvete för dem själva. Det kan vara svårt att bedöma barnets tillstånd och de skäms om de blir kallade till dagis ett par timmar efter det att de har varit och lämnat dem pga att barnet fått feber eller mår dåligt. Ett mått som de flesta går efter är barnets allmäntillstånd. Om det sedan orsakats av sjukdom eller annat så är det för barnets bästa som man stannar hemma.

Förskolan håller stängt

Flertalet har kännedom om att man inte får ta ut tillfällig föräldrapenning när förskolan hållet stängt, men det finns deltagare som inte är medvetna om detta. Att ta en semesterdag på grund av att dagis har planeringsdag är det dock få som attraheras av ...

Om man själv också är sjuk och vabbar i stället för att sjukanmäla sig själv Det finns en stor acceptans för att ta ut tillfällig föräldrapenning om både barn och föräldrar är sjuka samtidigt. Utifrån de diskussioner som förs tycks det också vara relativt accepterat att hålla barnen hemma och ta ut tillfällig föräldrapenning trots att barnen är friska och skulle kunna gå till dagis. Den ekonomiska vinsten motiverar beteendet.

"Jag tycker att det kan vara okej att vabba i stället för att sjukanmäla sig själv om man håller barnen hemma. Och jag tror att det kommer bli fler som gör så om de kommer att höja till två karensdagar. Folk har inte råd att vara hemma två dagar. Det blir mycket pengar."

Sara, 30 år

10 situationer

För att närmare se hur allvarligt deltagarna upplever olika situationer av fusk fick de bedöma tio olika situationer genom att sätta betyg på dem från 1 till 6, där en etta står för lite fusk och en sexa för mycket fusk. Om man inte upplevde att någon av situationerna var fusk markerades detta med en nolla.

Situationerna och deras snittbetyg:

Situation	Snittbetyg
Min ekonomi är verkligen dålig just nu. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning för att dryga ut kassan lite.	5,9
I slutet av förra året hade jag bara använt 20 av mina vab-dagar. Så då passade jag på att plocka ut 5 dagar runt lucia.	5,7
Jag betalar så mycket i skatt till staten. Någoting ska man väl få tillbaka? Så sist när jag jobbade hemma så passade jag på att ta ut tillfällig föräldrapenning också.	5,7
Sist jag blev sjuk så tog jag ut tillfällig föräldrapenning. Det går mycket smidigare än att sjukanmäla sig själv. Det är ju "samma pengar", så det spelar ingen roll.	5,3
Det händer inte ofta att jag blir sjuk, men när jag gör det så brukar jag ibland ta ut tillfällig föräldrapenning för att slippa karensdagen.	5,2
Sist mina barn blev sjuka hade jag jättemycket på jobbet. Jag var hemma och jobbade samtidigt. Jag gjorde två saker samtidigt och tog därför ut både tillfällig föräldrapenning och lön.	4,9
Jag och min sambo vabbade samtidigt när vårt barn blev sjukt. Det var skönt att kunna hjälpas åt.	4,5
Sist mina barn blev sjuka hade jag ingen möjlighet att vara från jobbet. Min pensionerade mamma fick rycka ut. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning och gav henne pengarna som tack för hjälpen.	4,5
Sist jag var hemma för vård av sjukt barn var jag det till 80%. På blanketten för tillfällig föräldrapenning hade jag alternativen 75% eller 100% att välja mellan. Jag ville ju inte gå miste om någon ersättning så jag valde att fylla i 100%.	3,4
Mina barn var sjuka 2 dagar i förra veckan. Jag glömde anmäla det då, men kom på det i måndags och då anmälde jag dem sjuka för måndagen och tisdagen denna vecka i stället.	2,6

Min ekonomi är verkligen dålig just nu ...

Denna situation betraktas som det allra värsta fusket av de situationer som betygsätts. Man ser framför sig en situation där föräldern jobbar, lämnar barnen på dagis/skola och sedan tar ut tillfällig föräldrapenning. Det handlar om ett uppenbart fusk och ett grovt utnyttjande av välfärdssystemet.

Mina vab-dagar ...

Det är få deltagare som över huvud taget vet om att det finns en begränsning i hur många dagar tillfällig föräldrapenning man kan ta ut under ett år. De flesta tror att antalet dagar är obegränsat och att det är barnens behov som styr. Mot denna bakgrund blir tankesättet i situationen svår att relatera till för flertalet. Man anser inte alls att man har rätt till ett visst antal dagar, eftersom en "äganderätt" av vab-dagar inte alls stämmer in på bilden man har av systemets uppbyggnad. Att ta ut vab-dagar som en form av semester är ett brott mot välfärdssystemet.

"Jag tycker att det känns hemskt! Det är ju inte ens dagar! Man har ju inte 25 dagar att ta ut – det är inte som semester, utan dagar man tar ut om det behövs."

Linda, 25 år

Det finns dock personer som resonerar utifrån en äganderätt till vab-dagar, vilket några deltagare vittnar om då de hört bekanta eller kollegor föra fram sådana resonemang. Detta synsätt är typiskt för personifieringen Dubbelfuskande Daniel/Daniella.

Effekter om många eller få dagar med tillfällig föräldrapenning

I detta sammanhang diskuterades i grupperna om antalet dagar man kan få ut tillfällig föräldrapenning på något sätt påverkar hur man använder sig av dessa. De flesta resonerar spontant att antalet dagar inte skulle spela någon som helst roll. Är barnet sjukt så är man hemma och tar hand om det. En ökning av antalet dagar skulle inte ändra deras syn på användningen av dagarna (vilket är troligt, då de flesta trodde att möjligheten var obegränsad i dag). Men förutsatt att antalet dagar begränsas kraftigt, skulle flera tänka sig för en ytterligare gång innan de stannar hemma och göra en hårdare bedömning av barnets hälsa. Detta skulle leda till att barn oftare skickas iväg krassliga till dagis och att de föräldrar som förbrukat sina vab-dagar skulle sjukskriva sig själva när barnet blir sjukt.

"Om det bara är 5 dagar som man har rätt till vab så skulle man nog tänka efter en extra gång innan man stannade hemma. Konsekvensen skulle bli en hög sjuknärvaro på dagis, med många smittade barn som smittar varandra."

Fredrik, 46 år

Om antalet dagar begränsas kraftigt, så finns det en tendens bland vissa deltagare att se dagarna som sina i högre utsträckning.

"Om det är få dagar så blir det viktigare att ta ut dem. Då är det pengar."

Andreas, 34 år

Jag betalar så mycket i skatt till staten ...

Undantaget tre personer sätter alla deltagare högsta "fuskbetyg" på situationen. Orsaken till dessa personers lägre betyg är att de sympatiserar med påståendet att man betalar för mycket skatt och får igen för lite. De faller båda in under den personlighet som beskrivs i Fuskande Filip/Filippa.

"Jag känner verkligen igen mig! Men jag skulle inte göra så. Så tänker jag hela tiden, framför allt nu när jag är arbetslös. Så det är absolut mina tankar att jag betalar för mycket och får igen för lite!"

Sara, 30 år

Sist jag blev sjuk ... samma pengar och karensdag

Det upplevs vara mycket smidigt att anmäla vård av barn. Men att det skulle vara samma pengar som när man själv sjukskriver sig är det få som anser. Dessutom finns ingen karensdag vid tillfällig föräldrapenning. Detta gör att dessa situationer upplevs som fusk, eftersom beteendet bryter mot de regler som finns. Men många är samtidigt klivna i sin egen, personliga inställning beträffande karensdagen.

"Jag tycker att det här med karensdagen är fusk. Men samtidigt inte ..."

Sara, 30 år

*"Jag tror att många tar en vab-dag för att själv slippa sin karensdag. Om man själv är sjuk så får man karensdag men det får man inte på vab. Jag är smartare och sjukanmäler barnet gentemot arbetsgivaren och håller ungen hemma."
Andreas, 34 år*

*"Om barnet är hemma så är inte det fusk. Man får ju ingen ersättning annars eftersom det är en karensdag."
Fatima, 29 år*

Att ta ut tillfällig föräldrapenning när man själv är sjuk kan, enligt många av deltagarna, vara en förmildrande omständighet som berättigar fusk. Men det finns en klar skillnad i hur mycket fusk man upplever att situationen är om barnen är hemma samtidigt eller inte. Är barnen inte hemma upplevs beteendet som ett grovt övertramp, medan det finns en generellt sett hög acceptans om barnen hålls hemma samtidigt. Och är barnet dessutom sjukt så finns det inga betänkligheter om vad föräldern väljer att anmäla.

Det finns ytterligare en dimension – hur ofta den tillfälliga föräldrapenningen utnyttjas. Acceptansen för fusk sträcker sig endast till enstaka tillfällen, där ett systematiskt och medvetet utnyttjande av systemet upplevs som provocerande för det stora flertalet.

Jobbade samtidigt hemifrån ...

För de allra flesta är det något av en paradox att man kan jobba hemifrån och samtidigt ta hand om sjuka barn. Man tror inte att det går att jobba 100 procent under rådande omständigheter. Det anses också vara principiellt fel att ta ut dubbla ersättningar, eftersom systemet med den tillfälliga föräldrapenningen ska kompensera ett inkomstbortfall. Det stora flertalet har inte heller arbeten som inte går att utöva hemifrån, vilket gör att de har svårt att sätta sig in i en sådan situation. Ungefär hälften väljer dock att sätta betyg 5 för att markera att det inte är den värsta sortens fusk, eftersom man ändå utför någon form av arbete också.

*"Jag satte en femma i stället för en sexa eftersom man faktiskt jobbat och gjort dubbelt den dagen. Det är fortfarande fel, men lite förmildrande."
Linda, 25 år*

*"Jag tänker så här: man får inte betalt för att vårda sina barn utan för jobbet man gör. Jobbar man hemma så får man ju ersättningen för det i lön. Vabbar man då så blir det ju dubbel ersättning och det är fel."
Annelie, 34 år*

Fem personer sätter betyg mellan 1 och 3, vilket drar ner snittbetyget. Dessa personer resonerar att man faktiskt bör få ersättning om man utför dubbla uppgifter.

Vabbade samtidigt med sambon ...

Det finns situationer då deltagarna upplever att det kan vara relevant för båda föräldrarna att ta tillfällig föräldrapenning, varför flera sätter lägre betyg på situationen. Dels kan det vara situationer där den ene vårdnadshavaren är sjuk eller av någon annan anledning inte klarar av att axla rollen som förälder helt själv (b la en pappa med tvillingar och en pappa med fyra barn ger uttryck för detta). Men det är framför allt vid allvarigare sjukdom som man som förälder kan behöva varandras stöd, och där vikten av båda föräldrarnas närvaro är betydelsefullt för barnet. Deltagarna refererar till olyckfall då barnet hamnar på sjukhus eller då det läggs in för operation.

"Att vabba samtidigt finns det ibland behov av. När vår son opererades, då ville man vara hemma båda två. Där skulle man vilja att Försäkringskassan var mindre restriktiva i sådana situationer."

Magnus, 34 år

Pensionerade mamman fick pengarna ...

I denna situation har deltagarna mycket olika uppfattningar och de sätter allt från betyg 0 till 6. De som upplever att detta är ett allvarligt fusk menar att personen i fråga ljuger, eftersom hon/han faktiskt jobbar. Och en person som inte har en inkomst i form av lön är heller inte heller berättigad till ersättning. De som sätter lägre betyg kan tycka att det är relevant att kunna kompensera någon som hjälper till när barnen är sjuka.

"Jag känner att det var helt fel, men jag satte en trea. Jag kan förstå att man vill försöka kompensera ens mor i en sådan situation. Det kan vara jobbigt ibland att fråga om hjälp. Och de kanske är förenat med en hel del besvär för henne. Och då kanske man utnyttjar systemet lite för att kompensera henne."

Tomas, 33 år

Bland deltagarna är det många som känner till att en annan person än föräldrarna har rätt att ta ut tillfällig föräldrapenning. På en principiell nivå förstår man därför inte varför personen i exemplet väljer att göra på detta sätt för att betala tredje part.

"Om hon nu inte skulle vara pensionär så skulle ju mamman ha rätten att själv ta ut tillfällig föräldrapenning. Så länge man har ett arbete att stå för så har man ju rätt att få ersättning. Det känns som personen här krånglar till det i onödan!"

Linda, 25 år

Valde 100% i stället för 75% ...

Denna situation ger många av deltagarna betyg 3 eller 4. Man är medveten om att det inte är rätt enligt regelboken. Samtidigt tycker man inte att förseelsen är särskilt allvarlig.

"Man är ju hemma till 80% så 20% är inte så mycket."

Jenny, 35 år

Glömde anmäla på rätt dag ...

Minst fusk upplever man att det är att anmäla sjukt barn en annan dag än den faktiska, så länge dagarna kvittar varandra. Flera av deltagarna har själva gjort detta misstag och beskriver en viss frustration över att det är svårt att korrigera en miss i efterhand.

"Glömska är ingen bortförklaring. Jag har fått avslag för just detta. Men är man hemma så är det fullt upp. Man kan anmäla via telefon eller webben, men det är inte alltid det kopplar i huvudet. Så jag köper att man tar en heldag efter för att kompensera två halvdagar innan."

Magnus, 34 år

Man upplever inte att man lurar någon, eftersom dagarna man begär tillfällig föräldrapenning för står i paritet med vad man faktiskt har haft behov av.

Den typiske fuskaren

För att förstå hur deltagarna själva ser på den som fuskar med tillfällig föräldrapenning bad vi deltagarna beskriva en fuskare. Denna så kallade personifiering av fuskaren ger deltagarna möjlighet att lyfta fram karaktärsdrag, intressen och demografiska variabler som de tror utmärker fuskaren. Genom denna övning lyfts deltagarnas attityder fram på ett tydligt sätt och ger även en indikation på vilken "relation" man har till beteendet. Övningen ger därmed ytterligare en känsla för hur lång ifrån fuskarens beteende deltagarna själva är.

Studien visar en tydlig distinktion i attityd och förhållningssätt till om personen i fråga stannar hemma från jobbet och tar hand om sitt barn eller om det är en person som tar ut tillfällig föräldrapenning samtidigt som de sänder iväg barnet till dagis och går till jobbet.

Tillfällig föräldrapenning + barn hemma

Enligt deltagarna kan i princip vem som helst vara fuskare av tillfällig föräldrapenning i en situation där föräldern och barnet stannar hemma från jobb/dagis/skola. Det förekommer i alla samhällsklasser och är inte direkt knutet till ekonomiska förutsättningar.

"Jag tror att det händer ganska ofta att folk inte uppfyller kraven. Det kan vara vem som helst!"

Magnus, 34 år

Tillfällig föräldrapenning + barn hemma

- Alla!
- Kan ha så väl bra som dålig ekonomi
- Stressad och behöver komma ikapp hemma
- Behöver kvalitetstid med barnet/barnen
- Ensamstående
- Trivs inte på jobbet
- Mår dåligt själv

Det kan handla om en person som är stressad och behöver ägna tid åt sysslor på hemmaplan, eller som upplever att de inte hunnit med barnen och vill vara med dem en heldag. Som vi har sett tidigare är detta en situation där flera inte upplever ett direkt fusk, eftersom de upplever att man vårdar barnen. Begreppet VAB används i en vidare bemärkelse än vad som är tänkt och acceptansen för beteendet är relativt högt.

Mer specifikt tror man dock att detta är en person som ofta är ensamstående. Många gånger är det för att slippa sin egen karensdag som tillfällig föräldrapenning tas ut. Det finns en hög grad av förståelse för denna situation bland deltagarna. Att klara hushåll och ekonomi själv upplevs vara en utmaning.

"Jag misstänker att det är en person som är ensamstående och har en ansträngd situation. Och känner man sig så sjuk att man inte kan gå till jobbet vill man kanske undvika karensdagen om ekonomin är ansträngd."

Fredrik, 46 år

Många föreställer sig också att det är en person som kanske inte trivs på jobbet och därför lättare hittar "sjukdomssymptom" hos barnen för att få lite respit och vara hemma någon dag.

Denna personlighet upplevs ha ett högt engagemang för sin familj och sina barn. Den värdesätter tid tillsammans med barnet och agerar utifrån att detta ska må så bra som möjligt. Med barnets bästa för ögonen är det också acceptabelt att tänja på gränserna för Vård av barn.

"Är mamman stressad så är oftast barnen också stressade, så egentligen gör hon det för att barnet också ska må bra."

Sara, 25 år

Drar vi paralleller i de beskrivningar och de resonemang som deltagarna för till de personligheter som Augur har identifierat bland deltagarna så stämmer de väl in på Vårdande Viktor/Viktoria. Det skulle kunna vara deltagarna själva som fuskar i dessa situationer. Denna typ av fusk, när barnen hålls hemma, upplevs inte som så systematiskt utan drivet av de behov man upplever att barnet/barnen har. Med utgångspunkten att det är för barnets bästa har man också lättare att identifiera sig med situationen och det är lättare att tala om fenomenet.

Tillfällig föräldrapenning + barn på förskola/i skola + jobbar

Att lämna bort barnen på förskola medan man själv är ledig eller jobbar har generellt sett en mycket låg acceptans bland deltagarna, och många reagerar kraftigt negativt när beteendet diskuteras.

Utifrån diskussionerna framträder att deltagarna ser två personligheter som har beteendet.

Tillfällig föräldrapenning + barn på dagis/i skola + jobbar

- Låg- och medelinkomsttagare med sämre ekonomi
- Behöver/vill ha extrapengar
- Anser sig ha "rätt" till pengarna
- Stressad
- Ensamstående
- Sniken
- En gambler

Den ena är en mycket stressad och pressad person, med så dålig ekonomi att fusket blir en desperat åtgärd för att få in mer pengar. Denna person antas ofta vara ensamstående och det finns en viss förståelse för agerandet.

"Jag tror att det är någon som behöver dryga ut ekonomin. Jag tror inte att man är högavlönad för man får inte ut så mycket ersättning och det är bara enstaka dagar."

Jenny, 35 år

"Det skulle säkert kunna vara någon i ens bekantskapskrets. Man vet inte hur folk reagerar i pressade situationer. Är man tillräckligt ställd mot väggen så tror jag att vi allihop skulle kunna försöka hitta lösningar..."
Sara, 25 år

Den andra personligheten är någon som deltagarna också upplever har en sämre ekonomi. Men denna personlighet upplevs vara en typ av människa som sätter i system att uppsåligt lura systemet. Det finns en uppfattning att denna person anser sig ha "rätt" till pengarna och saknar känslan och ser välfärds-systemet mer som ett nollsummespel, där man ska ha igen lika mycket som man sätter in i form av skattemedel. Omfattningen på fusket är därmed inte begränsat till endast den tillfälliga föräldrapenningen.

"Erfarenheten säger att en person som fuskar inte bara gör det med vab-dagar. Det skulle jag kunna påstå! Fuskar man så här så gör man det med det mesta som går att fuska med."
Mattias, 32 år

"Jag tror att de här personerna fuskar med allt. Det kan handla om tillfällig föräldrapenning lika väl som sjukpenning eller bostadsbidrag. Jag har en kompis som är sjukskriven men som åker till Tyskland och jobbar."
Sara, 30 år

Det är få som har sympatier med denna fuskare. Personen beskrivs som sniken och egoistisk och är inte någon som man gärna umgås med. Det är en "gambler" som förmodligen inte upplever att straffet för att bli ertappad är tillräckligt hög för att avstå möjligheten att skaffa mer pengar och därför tar risken.

Övningen visar att det finns en attitydskillnad om man upplever att det är systematiskt eller inte. De flesta bland deltagarna framför argument och berättar om situationer som de skulle kunna tänka sig att fuska i. Men de ser framför sig en tillfällig händelse. De är medvetna om att beteendet är felaktigt, men utnyttjar långt ifrån alla möjligheter som ges. Detta är skillnaden mellan de två personligheterna som deltagarna målar upp. Den ena är tillfällig och för barnens skull. Den andra är mer systematisk och för den egna ekonomiska vinningens skull.

"Jag tycker att det är stor skillnad att säga 'okej, alla har gjort det!', och sedan ställa det i proportion till hur många gånger. Det blir nog ett högt tal, men frågan är hur stor andel som gör det systematiskt och står för den största andelen?"
Peter, 33 år

"Tar man ut dubbla ersättningar är det nästan som att stjäla! Man lurar ju alla då. Man är egentligen dum som inte reagerar när man hör talas om det – det är ju allas pengar!"
Anna, 38 år

Andra förseelser

För att få en referensram till deltagarnas attityd till fusk med tillfällig föräldrapenning sattes detta i relation till andra förseelser i samhället. Deltagarna fick först spontant redogöra om det fanns förseelser som de likställde med fusk av tillfällig föräldrapenning, innan de därefter fick rangordna nio olika företeelser.

Spontant

För många deltagare är skattefusk det som ligger närmast till hands att likställa med oärlighet gällande tillfällig föräldrapenning. Här är det inte de stora svindlerierna man ser framför sig, utan lagöverträdelser av enklare karaktär. Som att uppge en längre sträcka till jobbet, för att kunna göra ett fördelaktigare avdrag för bilkostnader.

”Det beror på hur stort skattefiffel man gör. Om man t ex skrev för många mil till jobbet, så skulle det kunna vara motsvarande som att fuska med vab-dagar.”

Jenny, 35 år

Att sjukskriva sig utan att vara sjuk upplevs också ligga i paritet med fusk av tillfällig föräldrapenning, då effekten är snarlik. Personen är hemma någon dag/några dagar och låter arbetsgivaren finansiera ledigheten.

”Man kanske vill förlänga sin sjukledighet och vill vara hemma några dagar till eftersom man är lat.”

Andreas, 34 år

Fortkörning nämns också av någon. Detta är en förseelse som det dock finns en större acceptans för, vilket återspeglas av resultatet i den övningen nedan. Att jobba svart nämns också av en deltagare.

Ranking av nio olika förseelser

Deltagarna fick individuellt rangordna nio olika förseelser, där förseelsen som upplevs minst allvarlig gavs en 1:a och den mest allvarliga en 9:a. Tabellen nedan visar en total sammanställning över rankingen. Siffrorna i tabellen visar den totala summa som respektive förseelse får när varje deltagares ranking av förseelsen adderats med varandra. Siffrorna är i sig ointressanta, men de speglar deltagarnas syn på hur de förhåller sig till varandra.

Förseelse	Ranking/värdering	Grad av förseelse
Köra bil efter ett par glas vin	270	Allvarigare förseelser
Försäkringsbedrägeri	235	
Skattefusk	211	
Fusk med tillfällig föräldrapeng *	184	
Snatteri	180	
Fortkörning	121	Mindre allvarliga förseelser
Planka på tunnelbanan/pendeltåget/bussen	80	
Ej anmält TV innehav	76	
Felparkering	68	

*Man bör ha i åtanke att denna övning sker på slutet av diskussionen, vilket till viss del kan ha påverkat inställningen till hur allvarligt det är med fusk av tillfällig föräldrapenning.

Allvarigare förseelser

Den allvarigaste förseelsen upplever de allra flesta deltagarna är att köra bil med alkohol i kroppen. Detta beteende kan leda till att man själv och andra personer skadas allvarligt eller dör.

"Jag gav 'Köra bil efter ett par glas vin' min 9:a. Då kan du döda människor. Det tycker jag är värst av allt!"
Andreas, 34 år

Skattefusk och försäkringsbedrägeri upplevs vara allvarliga eftersom deltagarna uppfattar att det handlar om större summor pengar. Ytterligare en dimension till förseelsen är att det drabbar alla andra som inte fuskar. De pengar som fuskaren tillförskaffar ingår i ett system av gemensamma tillgångar (bestående av skattemedel eller betalda försäkringspremier), vilka syftar till att hjälpa individer som fått problem. När personer lurar systemet urholkas detta, vilket i förlängningen leder till sämre villkor för alla som omfattas av det. Detta resonemang präglar också synen på fusk med tillfällig föräldrapenning.

"Det jag tycker är allvarligast av detta är sådant som drabbar andra människor. En felparkering kanske inte drabbar någon, medan fusk med tillfällig föräldrapenning kan drabbar andra människor eftersom det är gemensamma skattemedel. Därför tycker jag att det är allvarligt."
Mattias, 32 år

Tillfällig föräldrapenning hamnar dock närmare förseelsen snatteri, som likställs med stöld men av mer "pojkestreckskaraktär", än skattefusk. Orsaken till detta är att man inte upplever att det är möjligt att skaffa sig fullt så stora summor pengar som vid skattefusk. Att den tillfälliga föräldrapenningen är begränsad till ett visst antal dagar sätter också ett automatiskt tak för hur mycket pengar en enskild individ har möjlighet att lura staten på.

"Fusk med tillfällig föräldrapenning hamnar i närheten av skattefusk för mig. Man kan inte fuska så mycket, eftersom den tillfälliga föräldrapenningen är begränsad till 60 dagar."
Jennifer, 32 år

Det råder något delade meningar om fortkörning bland deltagarna, där några uppfattar det som en mycket allvarlig förseelse. Men hos det stora flertalet finns det en acceptans för att det förekommer. Här är inställningen att en anpassad körning, utifrån rådande väderleksförhållande, tid på dygnet och plats, är viktigare och mer normgivande än det som står på vägskylten.

"Jag har satt en 1:a på fortkörning. Det beror på var du kör för fort. Sker det utanför en skola t ex så är det allvarligt, men är det på en motorväg mitt i sommaren så är det okej."

Peter, 50 år

Att planka på tunnelbanan eller inte meddela TV innehav upplevs inte alls tära på skattemedel i lika hög utsträckning som t ex skattefusk. Man upplever att det är så små summor det gäller. När det gäller TV-licensen finns dessutom inställningen bland några av deltagarna att denna borde täckas av övriga skattemedel. Att inte betala sin licens upplevs därför inte som ett reellt brott.

Att parkera fel har sannolikt hänt de flesta med bil. Det är lätt hänt att överskrida den betalade parkeringstiden eller att missa skyltning om förbjuden parkering. Det är med dessa situationer för ögonen som deltagarna ger förseelsen den lägsta rankingen på brottskalan.

"Att parkera i en korsning kan ju vara en allvarlig sak. Men jag ser mer en vanlig situation framför mig, där man kanske har bråttom till banken och lånar en handikapparkering eller så. Det kan också vara dåligt skyltat och man parkerar fel utan att vara medveten om det."

Lars, 39 år

Värdet av tillfällig föräldrapenning och systemets bevarande

Det är utan tvekan så att deltagarna uppskattar möjligheten att mot ersättning kunna vara hemma och ta hand om sitt barn när det är sjukt. Man är medveten om att detta är en förmån som inte finns i samma utsträckning i andra länder. Man värdesätter också högt att ersättningen inte är kopplad till en karensdag, eftersom barns allmäntillstånd kan variera mycket från en dag till en annan.

"För barnens bästa är det ju jättebra att det finns den här möjligheten. Det skulle vara hemskt tråkigt om barn behövde gå jättesjuka till dagis eller skola bara för att föräldrarna inte har råd att vara borta från jobbet."
Anneli, 34

Deltagarna är alltså överlag mycket tillfreds med hur systemet med den tillfälliga föräldrapenningen fungerar i dag och de har få önskemål på förändringar. De som dock framförs är:

- **Ett högre tak för ersättningen.** Inkomstbortfallet kan bli stort för de med högre inkomster.
- **Möjlighet att anmäla i efterhand¹.** Flera av deltagarna har glömt att anmäla till Försäkringskassan samma dag som barnet blir sjukt. Några har då struntat i det, eftersom de uppfattat att det inte går att anmäla i efterhand. De som har anmält i efterhand har upplevt att det var besvärligt och att de fick "bastning" av Försäkringskassan.
- **Tillåta VAB för båda föräldrarna i vissa situationer².** När ett barn blir mycket allvarligt sjukt eller råkar ut för en olycka som gör att det hamnar på sjukhus finns det behov, hos så väl föräldrar som barn, av båda föräldrarnas närvaro.

Mycket olika uppfattningar om hur vanligt det är med fusk

Präglade av medias bevakning under senare tid och Försäkringskassans ökade kontroller upplever de flesta av deltagarna att det troligen är vanligare med fusk av tillfällig föräldrapenning än vad de tror.

"Det är nog mer vanligt än vad jag tror med fusk."
Fredrik, 46 år

En uppskattning av andelen hamnar på allt mellan 95 procent av alla som får bidraget till fem procent (en vanlig uppfattning är dock att det ligger runt 10 procent). Detta är i sig ett intressant resultat, eftersom det är troligt att deltagarna gör ett överslag utifrån sina egna erfarenheter och de personer som de själva kommit i kontakt med som fuskar.

¹ Enligt befintligt regelverk är det möjligt att anmäla sjukt barn i efterhand, men kunskap om detta saknas generellt bland deltagarna.

² Enligt befintligt regelverk är det möjligt för båda föräldrarna att ta ut tillfällig föräldrapenning i vissa situationer, men kunskap om detta saknas generellt bland deltagarna.

Sannolikheten att bli avslöjad

Flertalet tror att det finns goda chanser att fuska utan att bli påkommen. Det gäller framför allt de situationer där såväl förälder som barn är hemma, eftersom det är svårt att bevisa att barnen de facto inte är sjuka.

"Jag tror inte att det är så sannolikt att man blir upptäckt om man har sagt att barnen är sjuka och håller dem hemma från dagis eller skola"
Christoffer, 37 år

I de fall där föräldern går till jobbet och/eller låter barnet gå till dagis/skola anses risken att bli avslöjad betydligt högre. Flera av deltagarna vittnar också om att de blivit kontrollerade av Försäkringskassan, via arbetsgivaren eller telefonsamtal hem. Samtidigt upplever man att detta med kontroller är något som sker i cykler. Det antas vara allt för kostsamt för att ske kontinuerligt.

Påföljd

Det är få av deltagarna som är medvetna om vad som faktiskt händer om Försäkringskassan avslöjar en bidragstagare med fusk av tillfällig föräldrapenning. Listan nedan är tankar som deltagarna haft:

- Man blir återbetalningsskyldig
- Man åläggs en straffavgift
- Man blir åtalad om fusket är omfattande
- Man blir avstängd från systemet (dvs får ingen ersättning) om det händer upprepade gånger
- Man får en "prick" i registret
- Blir kontrollerad oftare

Den gängse uppfattningen är dock att det i första hand handlar om en skyldighet att betala tillbaka det man otilbörligen har tillförsäffat sig. Detta uppfattas som ett lågt straff.

Fusk är inget man pratar om

Generellt sett anser inte deltagarna att fusk om tillfällig föräldrapenning är något man talar om, annat än som en effekt av medias bevakning av frågorna. Däremot finns uppfattningen att de som sätter fusket i system kan prata med sina bekanta om det, då de antas tillhöra en kategori människor där det är mer accepterat. Flera av deltagarna säger sig ha träffat på denna typ av personer på sina arbetsplatser, där de väckt ont blod hos övriga med sitt agerande. Framför allt på företag med en hård arbetsbelastning har detta varit känsligt, eftersom beteendet drabbar kollegorna i form av ännu mer jobb. Effekten blir därmed dubbelt negativ. Även om kollegorna inte öppet talar om att de fuskar finns misstankar om beteendet om personerna i fråga ofta vabbar men aldrig själva sjukanmäler sig. Det upplevs dock vara känsligt att ifrågasätta frånvaron.

"Dom som håller på med detta pratar säkert med varandra om hur de gör, men jag gör det inte. Vi snackar inte om det vi icke-fuskare emellan!"
Fredrik, 46 år

"Jag hade ett par personer på jobbet tidigare som snackade om det. Och de fuskade otroligt mycket. Då var det mycket snack och folk var irriterade på dem. De har slutat nu, de kanske kände att det inte var bra, och nu känner jag ingen som fuskar. När folk ser sådana som fuskar blir de irriterade."

Mattias, 32 år

Vad man kan göra åt fusket

Om uppfattningen om hur utbrett fusket är varierar så är man desto mer eniga om vad fusket leder till. Som nämnts flera gånger tidigare i rapporten är man rädd för att ett utbrett fusk leder till försämrade villkor och man tror att effekten kan bli en karensdag och/eller sänkta ersättningsnivåer. Detta kommer att drabba dem som är i störst behov av det ekonomiska stödet. Och barnen, eftersom föräldrarna i högre grad kommer undvika att vara hemma då inkomstbortfallet blir alltför kännbart.

Man är också av uppfattningen att fusk undergräver etik och moral. Ju fler personer det är som fuskar desto mer accepterat blir det. Mentaliteten, som några av deltagarna lyft fram, att "alla gör det, så varför ska inte jag" sprider sig.

"Jag tror att medias bild påverkar oss. När de målar upp en bild av att var och varannan håller på med det blir det kanske en större acceptans för att det är så det är."

Peter, 33 år

För att komma tillrätta med problemet förslår deltagarna följande åtgärder:

- **Samkörning av register.** Försäkringskassan bör kunna samköra uppgifter från arbetsgivare, skola och dagis och därigenom se om kriterierna för att få ut tillfällig föräldrapenning inte efterlevs
- **Ökade kontroller.** Man föreslår att Försäkringskassan fortsätter att jobba för att hitta de personer som fuskar på ett systematiskt och frekvent sätt.
- **Högre straff.** Man anser inte att den som fuskar har något att förlora på sitt beteende om påföljden bara är att betala tillbaka det man lurat till sig. Skulle beloppet t ex vara det dubbla kanske det skulle avskräcka fler.
- **Differentierad karensdag.** En av deltagarna föreslår att ersättningen justeras utifrån antalet dagar man är hemma, där den första dagen t ex bara ger hälften av den maximala ersättningsnivån.
- **Tydlig information om rättigheter och skyldigheter.** Flera deltagare tror att de fått information om hur systemet om den tillfälliga föräldrapenningen fungerar när barnet var nyfött. Som nybliven förälder fokuserar man dock endast information som rör situation man befinner sig i just då, varför det hade varit bättre att få information om den tillfälliga föräldrapenningen i ett skede då det börjar bli aktuellt. Man tycker också att det är viktigt att denna information förklarar hur systemet är uppbyggt, så att insikten om att det handlar om gemensamma pengar ökar. Man önskar information om så väl skyldigheter som rättigheter.

Informationsblad om tillfällig föräldrapenning

Deltagarnas önskemål om ökad och tydligare information om vad tillfällig föräldrapenning är ledde in på det informationsblad som Försäkringskassan önskade stämma av i studien. Bladet sändes under ett par månader ut tillsammans med blanketten för tillfällig föräldrapenning och har tagits fram i syfte att betona vikten av att uppfylla de kriterier som Försäkringskassan ställer samt att det är straffbart att inte göra det.

Till dig som tänker begära tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut till dig om du behöver vara hemma och vårda ditt sjuka barn.

För att få ersättning måste du alltid uppfylla vissa krav till exempel avstå från ditt arbete och vårda ditt barn. När du begär tillfällig föräldrapenning ska du fylla i den bifogade blanketten.

Uppgifterna du lämnar utreds av Försäkringskassan innan du kan få pengarna. Bland annat kan din arbetsgivare, barnomsorg eller skola bli kontaktad av en handläggare från Försäkringskassan. Det gör vi för att utbetalningen ska bli rätt från början.

Får du ersättning som du inte har rätt till, blir du skyldig att betala tillbaka pengarna. Om du medvetet lämnar felaktiga uppgifter eller låter bli att anmäla andra förhållanden, blir du inte bara återbetalningskyldig utan ärendet blir också polisanmält.

Föräldraförsäkringen med den tillfälliga föräldrapenningen är en del av socialförsäkringen, vårt gemensamma trygghetsystem. Försäkringskassan administrerar socialförsäkringen och ser till att du får de ersättningar och bidrag du har rätt till.

Mer information
På www.forsakringskassan.se kan du läsa mer om vad som gäller för tillfällig föräldrapenning vid vård av barn.

PK TFF-009, FI

Försäkringskassan

Deltagarna fick läsa igenom informationen och ringa in ord och meningar som de spontant reagerade på. Positiva reaktioner markerades med ett plustecken medan negativa reaktioner markerades med ett minustecken. Därefter fick deltagarna redogöra hur de tänkt i en öppen diskussion.

Skillnad i reaktioner mellan kvinnor och män

Av diskussionerna framkommer att kvinnorna som ingår i studien generellt sett är mer positiva till informationsbladet än männen. Kvinnorna uppfattar informationsbladet som kort och koncist och lätt att förstå. De ställde sig också i högre grad än männen positiva till att Försäkringskassan lyfter fram att det är straffbart att fuska och att myndigheten därför också gör kontroller för att säkerställa att de betalar ut rätt ersättning.

"Det här är bra! Det är kort och koncist."
Anna-Karin, 31 år

"Här står det att du blir polisanmäld om du fuskar och det är bra att det kommer fram. Det vet nog inte alla."
Sara, 29 år

Männen å andra sidan upplever informationen som hotfull och byråkratisk.

"Det här känns lite som öststat! Det beror nog på att det är mycket kontroll över informationen och byråkratiska termer som 'utreds' och 'polisanmäls', i stället för att ta fram det positiva som att man kan få ersättningen."
Peter, 33 år

"Det känns som de vill göra svårare för mig än vad det är. Jag känner ett motstånd från Försäkringskassans sida. Det känns som de vill säga 'Har du verkligen tänkt över om du ska ta ut de här dagarna?!'"
Magnus, 34 år

Att Försäkringskassan väljer att trycka på att det är brottsligt ser man både för och nackdelar med. Men tonen i informationen skulle bli bättre om Försäkringskassan valde att undvika ord som t ex handläggare, utreda, administrerar. Flera av männen vill i stället lyfta fram de fördelar som man tycker att systemet med tillfällig föräldrapenning har och därigenom vädja till den sökandes moral.

Bland männen finns vidare en tvekan till om detta är rätt sätt att fånga uppmärksamhet kring frågorna på. Flera säger att de förmodligen skulle kasta bladet, eftersom de upplever att det är reklam.

"Jag skulle förmodligen inte tycka att jag hade tid att sätta mig in i det här. Man blir bara trött så fort man har med Försäkringskassan att göra ... Hur ska jag orka sätta av tid till att läsa det här på det sätt som det bör läsas?!"
Fredrik, 46 år

Ett sätt att öka engagemanget för informationsbladet skulle kunna vara att tala om att det faktiskt är kopplat till ifyllandet av blanketten. Att tydliggöra informationen genom att använda punktform skulle också göra bladet mer lättläst.

Gemensamma synpunkter på innehållet

Rättigheter OCH skyldigheter

Som redovisats i kapitlet ovan föreslog deltagarna att den information som Försäkringskassan går ut med för att stävja fusk med tillfällig föräldrapenning tydligt bör beskriva så väl de rättigheter som skyldigheter man har. Det finns deltagare som har känt att Försäkringskassan har undanhållit information om ersättningar som de haft rätt till. När denna information inte är tydlig känner man sig lurad av myndigheten och benägenheten att själva vara ärlig minskar därigenom.

Mot denna bakgrund reagerar flera negativt på rubriken "Till dig som tänker begära tillfällig föräldrapenning". Ordet "begära" anser man ger en känsla av att Försäkringskassan mer på nåder betalar ut en ersättning som man faktiskt har rätt att få när barnet är sjukt. Det samma gäller ingressen "Tillfällig föräldrapenning kan betalas ...". Ordet "kan" ger samma associationer till mörkning av förälderns rättigheter.

Exakt och konkret

Många av deltagarna reagerar på att texten innehåller vad de uppfattar som vagheter. De efterfrågar exakt och konkret information och blir osäkra när försäkringskassan skriver:

- Vissa krav ...
- Till exempel ...
- Bland annat ...

Man vill veta exakt och inte riskera att missa information som är viktig. Att man efterfrågar konkret information går också hand i hand med önskan att få så väl rättigheter som skyldigheter klart för sig.

Vidare finns det deltagare som tycker att meningen "Det gör vi för att utbetalningen ska bli rätt från början." är ett onödigt inlindat sätt att säga att kontrollerna görs för att upptäcka fusk på. Det är okej att tala klarspråk och vara tydlig med att det är det som är syftet.

Det gemensamma trygghetssystemet

Det upplevs som mycket positivt att Försäkringskassan betonar att den tillfälliga föräldrapenningen är en del av det gemensamma trygghetssystemet. Genom att belysa detta ökar förståelsen av vad ersättningen är till för och varför den finns. Att däremot berätta att Försäkringskassan administrerar socialförsäkringen känns onödigt och ointressant.

Fler kontaktuppgifter

Deltagarna är också positiva att det framgår tydligt var man kan få mer information. Men man vill ha fler kontaktuppgifter. Det är inte alla som har tillgång till dator/Internet och för många är fortfarande telefonen den bästa kontaktvägen. Man vill kunna tala med en människa och få möjlighet att ställa frågor och få, som man upplever, mer konkreta svar på de frågeställningar man har. När Försäkringskassan inte erbjuder detta känns det som myndigheten inte önskar kontakt och det skapas en distans mellan myndighet och bidragstagare.

Sammanfattning och rekommendationer

Studien visar att tillfällig föräldrapenning är en ersättning som upplevs vara lätt att få och lätt att fuska med. Systemet i sig bjuder in till fusk på grund av sin lättillgänglighet och sina gynnsamma villkor. Det finns i dag också en gråzon som öppnar upp för en bredare tolkning av vad ersättningen är tänkt att täcka, där föräldern kan dölja och rättfärdiga sitt beteende på basis av barnets påstådda allmäntillstånd.

Drivkrafter och hinder

Resultaten visar att det finns faktorer som driver på fusk med tillfällig föräldrapenning lika väl som det finns krafter som hindrar beteendet.

Drivkrafter:

- Pengar
- Tid
- Liten risk att bli upptäckt

Hinder:

- Moral
- Kan åka fast

Drivkrafter

Pengar är ett starkt incitament för att fuska med tillfällig föräldrapenning. Det handlar t ex om att undvika sin egen karensdag eller att bättra på ekonomin genom att jobba samtidigt som man tar emot ersättningen. Tid är en annan faktor. Tid kan inbegripa mer tid med barnet lika väl som tid för föräldern att rå sig själv eller hinna med saker som annars inte blir gjorda. Att risken att bli ertappad uppfattas som liten är också varit något som gynnat fusket, men med de ökade kontroller som Försäkringskassan nu gör tycks denna faktor få minskad betydelse.

Hinder

Det som hindrar en förälder från att fuska med tillfällig föräldrapenning är dennes moral. Medvetenheten om att det är brottsligt gör att man avhåller sig från att fuska. Man värnar om välfärdssystemet som finns och vill inte utnyttja detta på ett otillbörligt sätt. De med mindre moraliska betänkligheter gällande fusk, kan hindras av sin rädsla för att bli ertappad och åka fast.

Sammantaget ger detta numerärt fler drivkrafter till att fuska än det finns hinder. Överlag visar studien att deltagarna har en god känsla om vad som är rätt och fel. Men när utrymme ges tolkar de situationen till sin fördel. För att komma tillrätta med de problem som fusk innebär måste man alltså minska drivkrafterna eller öka hindren.

Ta i möjligaste mån bort gråzonerna och tolkningsutrymmet!

Försäkringskassan bör vara tydlig med att tillfällig föräldrapenning de facto gäller vård av *sjukt* barn, bland annat för att begränsa den generösare tolkningen att ersättningen kan täcka även förälderns hälsa. För att markera vad ersättningen ska omfatta kan det vara relevant att överväga ett namnbyte på den gängse benämningen Vård av barn, då detta öppnar för den vidare tolkningen.

Jobba för en attitydförändring!

De allra vanligaste situationerna för fusk ligger en gråzon som är mycket svår för Försäkringskassan att kontrollera. Det gäller därför att arbeta med attityden till denna typ av beteende. I synnerhet när argument som "alla andra gör det" banar väg för ett mer "liberalt" förhållningssätt till fusk.

Ett sätt att påverka den allmänna attityden är att förklara hur välfärdssystemet, som tillfällig föräldrapenning ingår i, är tänkt att fungera och vad det får för konsekvenser om inte existerande regelverk efterlevs. Det gäller att motverka känslan av att det är ett nollsummespel, eftersom ingen vet om det är man själv som i framtiden kommer att vara den som är i störst behov av att det fungerar.

Öka kontrollen och förklara varför denna finns!

Försäkringskassan bör tala klarspråk och tala om att kontrollerna görs för att förhindra fusk. Ett sätt att få fler att ta till sig denna information kan vara att även poängtera att kontrollerna görs för att barn inte ska komma i kläm, vilket i längden kan bli en realitet, till följd av försämrade villkor, om missbruket av systemet fortgår.

Informera om skyldigheter!

Deltagarna i studien har relativt goda kunskaper om vilka kriterier de måste leva upp till för att vara berättigad tillfällig föräldrapenning. Men det finns luckor. Informationsbladet om tillfällig föräldrapenning kan vara en kanal att ge denna information. Men deltagarna i studien vill veta exakt vad som gäller och vad som händer om kriterierna inte uppfylls.

Informera också om rättigheter!

Som skattebetalare vill man självklart få de ersättningar man är berättigad till. Flera deltagare berättar dock att de upplevt en ifrågasättande attityd i kontakten med Försäkringskassan, trots att de varit berättigade ersättning. Några deltagare ger också uttryck för att de känt sig lurade, då Försäkringskassan inte givit eller varit otydliga i sin information om bidrag och ersättningar, med effekten att de känt sig lurade.

För att skapa en balans mellan skyldigheter och rättigheter, och förtroende mellan medborgare och myndighet gäller det att Försäkringskassan är öppen med vilka rättigheter kunden har. I annat fall föreligger en risk att kundens vilja att vara ärlig själv minskar.

Sänd ut information i rätt tid!

I fallet med informationsbladet om tillfällig föräldrapenning framkommer att deltagarna upplever sig ha fått viss information i samband med att de fick barn. Denna information tar man tyvärr inte till sig vid detta tillfälle eftersom det är så mycket som är nytt och tar allt fokus. Vill Försäkringskassa sända ut information om tillfällig föräldrapenning innan kunden faktiskt ansöker om bidraget är det klokt att göra detta strax innan det kan bli aktuellt. Att påminna om systemet, reglerna och effekterna om dessa inte efterföljs löpande, på det sätt som informationsbladet var tänkt, kan också vara ett bra sätt att nå föräldrarna på. Dock bör man se till att inte informationen sänds ut så frekvent att det blir ett irritationsmoment för mottagaren.

Appendix

Informationsblad

Till dig som tänker begära tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut till dig om du behöver vara hemma och vårda ditt sjuka barn.

För att få ersättning måste du alltid uppfylla vissa krav till exempel avstå från ditt arbete och vårda ditt barn. När du begär tillfällig föräldrapenning ska du fylla i den bifogade blanketten.

Uppgifterna du lämnar utreds av Försäkringskassan innan du kan få pengarna. Bland annat kan din arbetsgivare, barnomsorg eller skola bli kontaktad av en handläggare från Försäkringskassan. Det gör vi för att utbetalningen ska bli rätt från början.

Får du ersättning som du inte har rätt till, blir du skyldig att betala tillbaka pengarna. Om du medvetet lämnar felaktiga uppgifter eller låter bli att anmäla ändrade förhållanden, blir du inte bara återbetalningsskyldig utan ärendet blir också polisanmält.

Föräldraförsäkringen med den tillfälliga föräldrapenningen är en del av socialförsäkringen, vårt gemensamma trygghetssystem.

Försäkringskassan administrerar socialförsäkringen och ser till att du får de ersättningar och bidrag du har rätt till.

Mer information

På www.forsakringskassan.se kan du läsa mer om vad som gäller för tillfällig föräldrapenning vid vård av barn.

Övningar

Män, Stockholm

Män Stockholm	Man 1	Man 2	Man 3	Man 4	Man 5	Man 6	Man 7	Man 8	Man 9	Man 10
Sist mina barn blev sjuka hade jag jättemycket på jobbet. Jag var hemma och jobbade samtidigt. Jag gjorde två saker samtidigt och tog därför ut både tillfällig föräldrapenning och lön.	6	6	5	1	4	6	1	5	6	5
Sist mina barn blev sjuka hade jag ingen möjlighet att vara från jobbet. Min pensionerade mamma fick rycka ut. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning och gav henne pengarna som tack för hjälpen.	3	3	6	0	5	6	4	5	5	3
Sist jag blev sjuk så tog jag ut tillfällig föräldrapenning. Det går mycket smidigare än att sjukanmäla sig själv. Det är ju "samma pengar", så det spelar ingen roll.	6	4	6	2	5	6	6	6	6	4
Jag och min sambo vabbade samtidigt när vårt barn blev sjukt. Det var skönt att kunna hjälpas åt.	3	5	2	1	6	3	6	6	5	3
I slutet av förra året hade jag bara använt 20 av mina vab-dagar. Så då passade jag på att plocka ut 5 dagar runt Lucia.	6	5	6	6	6	6	6	6	6	5
Min ekonomi är verkligen dålig just nu. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning för att dryga ut kassan lite.	6	5	6	6	6	6	6	6	6	5
Jag betalar så mycket i skatt till staten. Någoting ska man väl få tillbaka? Så sist när jag jobbade hemma så passade jag på att ta ut tillfällig föräldrapenning också.	6	6	6	1	6	6	6	6	6	5
Det händer inte ofta att jag blir sjuk, men när jag gör det så brukar jag ibland ta ut tillfällig föräldrapenning för att slippa karensdagen.	6	5	6	6	6	6	6	6	5	5
Sist jag var hemma för vård av sjukt barn var jag det till 80%. På blanketten för tillfällig föräldrapenning hade jag alternativen 75% eller 100% att välja mellan. Jag ville ju inte gå miste om någon ersättning så jag valde att fylla i 100%.	3	4	1	1	3	2	4	3	5	4
Mina barn var sjuka 2 dagar i förra veckan. Jag glömde anmäla det då, men kom på det i måndags och då anmälde jag dem sjuka för måndagen och tisdagen denna vecka istället.	1	3	2	3	1	2	2	1	3	2

Män Stockholm	Man 1	Man 2	Man 3	Man 4	Man 5	Man 6	Man 7	Man 8	Man 9	Man 10
Fortkörning	5	4	4	4	4	4	1	4	4	2
Felparkering	1	3	3	3	1	1	2	2	3	3
TV	3	1	1	2	3	2	3	3	1	4
Planka	4	2	2	1	2	3	4	1	2	1
Skattefusk	8	5	7	6	6	8	6	9	5	7
Snatteri	7	9	6	5	5	5	5	5	6	9
Kör m alkohol i kroppen	2	6	8	9	9	9	9	8	9	6
Försäkringsbedrägeri	9	8	9	7	8	6	7	7	8	8
Fusk m TFP	6	7	5	8	7	7	8	6	7	5

Män, Borlänge

Män Borlänge	Man 1	Man 2	Man 3	Man 4	Man 5	Man 6	Man 7
Sist mina barn blev sjuka hade jag jättemycket på jobbet. Jag var hemma och jobbade samtidigt. Jag gjorde två saker samtidigt och tog därför ut både tillfällia föräldrapenning och lön	5	5	6	4	5	2	3
Sist mina barn blev sjuka hade jag ingen möjlighet att vara från jobbet. Min pensionerade mamma fick rycka ut. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning och gav henne pengarna som tack för hjälpen	6	6	6	6	5	5	6
Sist jag blev sjuk så tog jag ut tillfällig föräldrapenning. Det går mycket smidigare än att sjukanmäla sig själv. Det är ju "samma pengar", så det spelar ingen roll	6	6	6	3	5	5	4
Jag och min sambo vabbade samtidigt när vårt barn blev sjukt. Det var skönt att kunna hjälpas åt.	6	6	6	5	6	5	6
I slutet av förra året hade jag bara använt 20 av mina vab-dagar. Så då passade jag på att plocka ut 5 dagar runt Lucia.	6	6	6	6	6	5	6
Min ekonomi är verkligen dålig just nu. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning för att dryga ut kassan lite.	6	6	6	6	6	6	6
Jag betalar så mycket i skatt till staten. Någonting ska man väl få tillbaka? Så sist när jag jobbade hemma så passade jag på att ta ut tillfällig föräldrapenning också	6	6	6	6	6	6	6
Det händer inte ofta att jag blir sjuk, men när jag gör det så brukar jag ibland ta ut tillfällig föräldrapenning för att slippa karensdagen.	6	6	6	3	4	5	5
Sist jag var hemma för vård av sjukt barn var jag det till 80%. På blanketten för tillfällig föräldrapenning hade jag alternativen 75% eller 100% att välja mellan. Jag ville ju inte gå miste om någon ersättning så jag valde att fylla i 100%.	5	4	1	4	4,5	2	4
Mina barn var sjuka 2 dagar i förra veckan. Jag glömde anmäla det då, men kom på det i måndags och då anmälde jag dem sjuka för måndagen och tisdagen denna vecka istället	6	6	1	2	5	0	3

Män Borlänge	Man 1	Man 2	Man 3	Man 4	Man 5	Man 6	Man 7
Fortkörning	2	2	2	3	1	3	3
Felparkering	1	1	1	5	2	1	2
TV	3	4		2	5	2	5
Planka	4	3		1	3	4	1
Skattefusk	5	7	3	8	7	5	8
Snatteri	6	6	7	4	4	7	4
Kör m alkohol i kroppen	9	9	9	9	9	9	9
Försäkringsbedrägeri	7	8	8	7	8	8	6
Fusk m TFP	8	5		6	6	6	7

Kvinnor, Stockholm

Kvinnor Stockholm	Kvinna 1	Kvinna 2	Kvinna 3	Kvinna 4	Kvinna 5	Kvinna 6	Kvinna 7	Kvinna 8
Sist mina barn blev sjuka hade jag jättemycket på jobbet. Jag var hemma och jobbade samtidigt. Jag gjorde två saker samtidigt och tog därför ut både tillfällig föräldrapenning och lön.	6	5	6	6	6	6	6	6
Sist mina barn blev sjuka hade jag ingen möjlighet att vara från jobbet. Min pensionerade mamma fick rycka ut. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning och gav henne pengarna som tack för hjälpen.	1	3	5	6	6	4	2	3
Sist jag blev sjuk så tog jag ut tillfällig föräldrapenning. Det går mycket smidigare än att sjukanmäla sig själv. Det är ju "samma pengar", så det spelar ingen roll.	3	4	5	6	6	6	6	6
Jag och min sambo vabbade samtidigt när vårt barn blev sjukt. Det var skönt att kunna hjälpas åt.	6	0	6	0	0	6	6	6
I slutet av förra året hade jag bara använt 20 av mina vab-dagar. Så då passade jag på att plocka ut 5 dagar runt Lucia.	4	2	6	6	6	6	6	6
Min ekonomi är verkligen dålig just nu. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning för att dryga ut kassan lite.	6	6	6	6	6	6	6	6
Jag betalar så mycket i skatt till staten. Någoting ska man väl få tillbaka? Så sist när jag jobbade hemma så passade jag på att ta ut tillfällig föräldrapenning också.	6	3	6	6	6	6	6	6
Det händer inte ofta att jag blir sjuk, men när jag gör det så brukar jag ibland ta ut tillfällig föräldrapenning för att slippa karensdagen.	3	0	5	6	6	2	6	6
Sist jag var hemma för vård av sjukt barn var jag det till 80%. På blanketten för tillfällig föräldrapenning hade jag alternativen 75% eller 100% att välja mellan. Jag ville ju inte gå miste om någon ersättning så jag valde att fylla i 100%.	6	1	1	1	3	0	6	4
Mina barn var sjuka 2 dagar i förra veckan. Jag glömde anmäla det då, men kom på det i måndags och då anmälde jag dem sjuka för måndagen och tisdagen denna vecka istället.	0	0	6	5	0	0	0	3

Kvinnor Stockholm	Kvinna 1	Kvinna 2	Kvinna 3	Kvinna 4	Kvinna 5	Kvinna 6	Kvinna 7	Kvinna 8
Fortkörning	3	5	8	8	8	6	2	4
Felparkering	1	4	2	4	3	1	1	1
TV	4	1	1	1	1	2	4	2
Planka	2	2	4	3	2	3	3	3
Skattefusk	8	7	6	7	7	4	6	7
Snatteri	5	3	3	2	4	7	8	6
Kör m alkohol i kroppen	9	9	9	9	9	9	9	9
Försäkringsbedrägeri	7	8	7	6	6	8	7	8
Fusk m TFP	6	6	5	5	5	5	5	5

Kvinnor, Borlänge

Kvinnor Borlänge	Kvinna 1	Kvinna 2	Kvinna 3	Kvinna 4	Kvinna 5	Kvinna 6	Kvinna 7
Sist mina barn blev sjuka hade jag jättemycket på jobbet. Jag var hemma och jobbade samtidigt. Jag gjorde två saker samtidigt och tog därför ut både tillfällig föräldrapenning och lön.	5	5	5	6	5	3	5
Sist mina barn blev sjuka hade jag ingen möjlighet att vara från jobbet. Min pensionerade mamma fick rycka ut. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning och gav henne pengarna som tack för hjälpen.	4	5	5	5,5	6	3	6
Sist jag blev sjuk så tog jag ut tillfällig föräldrapenning. Det går mycket smidigare än att sjukanmäla sig själv. Det är ju "samma pengar", så det spelar ingen roll.	6	6	6	6	6	6	5
Jag och min sambo vabbade samtidigt när vårt barn blev sjukt. Det var skönt att kunna hjälpas åt.	4	5	5	6	6	5	4
I slutet av förra året hade jag bara använt 20 av mina vab-dagar. Så då passade jag på att plocka ut 5 dagar runt lucia.	6	6	6	6	6	6	6
Min ekonomi är verkligen dålig just nu. Jag tog ut tillfällig föräldrapenning för att dryga ut kassan lite.	6	6	6	6	6	5	5
Jag betalar så mycket i skatt till staten. Någoting ska man väl få tillbaka? Så sist när jag jobbade hemma så passade jag på att ta ut tillfällig föräldrapenning också.	6	6	6	6	6	6	6
Det händer inte ofta att jag blir sjuk, men när jag gör det så brukar jag ibland ta ut tillfällig föräldrapenning för att slippa karensdagen.	6	6	6	5	6	6	6
Sist jag var hemma för vård av sjukt barn var jag det till 80%. På blanketten för tillfällig föräldrapenning hade jag alternativen 75% eller 100% att välja mellan. Jag ville ju inte gå miste om någon ersättning så jag valde att fylla i 100%.	4	4	4	4	5	5	5
Mina barn var sjuka 2 dagar i förra veckan. Jag glömde anmäla det då, men kom på det i måndags och då anmälde jag dem sjuka för måndagen och tisdagen denna vecka istället.	2	2	5	3	3	6	6

Kvinnor Borlänge	Kvinna 1	Kvinna 2	Kvinna 3	Kvinna 4	Kvinna 5	Kvinna 6	Kvinna 7
Fortkörning	6	3	3	1	8	2	2
Felparkering	3	2	2	2	3	3	1
TV	1	1	1	4	1	5	3
Planka	2	4	4	3	2	1	4
Skattefusk	8	8	6	5	6	8	8
Snatteri	4	6	8	8	7	4	5
Kör m alkohol i kroppen	9	9	9	6	9	9	9
Försäkringsbedrägeri	7	7	7	9	5	7	7
Fusk m TFP	5	5	5	7	4	6	6

Som en sista individuell övning fick deltagarna anonymt svara på en följande frågor. Med egna erfarenheter av fusk bads deltagaren att besvara fråga 1. Om man inte själv hade fuskat kanske man har en bekant som fuskat och fick då fylla i fråga 2. Om deltagaren saknade så väl egna erfarenheter som bekant som fuskat fick man fylla i fråga 3.

Fråga 1

Jag har inte uppfyllt Försäkringskassans krav i följande situationer:

Män:

- Missat att anmäla from dag 1, Gjord en anmälan i efterhand för att kompensera.
- När barnet varit hängigt men inte sjukt.
- Jag sjuk men VABade för att slippa karensdag. "Bollat" lite med dagarna för att få ut rätt antal.
- Sjukt barn. Sambo hemma med föräld.penn (små barn). Sambo hade kunnat arbeta om hon haft ett arbete att gå till, tycker det blir jobbigt att ta hand om både små barn och stort, så jag stannade hemma med VAB.

Kvinnor:

- Vabat med barn hemma trots att jag själv kanske har varit mer sjuk.
- Varit ledig med mitt barn från Jobb/Dagis, då tagit ut VAB.
- VAB en gång då vi alla i familjen var sjuka, först barnen och sen föräldrarna.

Fråga 2**Jag har bekant som inte uppfyllt Försäkringskassan i krav i följande situation/situationer:****Män:**

- Sonen var halvsjuk.
- VAB vid låg belastning på arbetet.
- Två bekanta som jag inte har några problem med att tro att de fuskar, då de fuskar med mycket annat (?).
- Har VABA när även mamma har varit hemma och varit ledig.
- Bekant har tagit VAB i stället för att sjukskriva sig för att slippa karens.

Kvinnor:

- Bekant skulle åka på semester och behövde en extra dag då semesterdagarna var slut, pratade om att VABBA som ett alternativ för att lösa den ekonomiska biten/förlusten det gav henne.
- Genom att VABA men jobbat ändå bara för att dryga ut ekonomin.
- Varit hemma med barn fast att hon var frisk, VAB i stället för sjukpenning.
- En bekant var pappaledig, barnet blev sjukt och då ansökte han om tillfällig föräldrapenning för att spara sina pappadagar.
- Liknade mina egna (tagit ut VAB för att vara ledig med barn).
- Föräldern tar ut VAB fast att det är hon som är sjuk. Barnet på dagis, mamma jobbar men tar ändå ut VAB.
- En bekant blev uppmuntrad från dagis att ta ut Vab när det var planeringsdag på dagis.
- Sjukskriven bekant men jobbade svart ändå.
- Ej sammanboende på pappret men i verkligheten och hade bostadsbidrag.

Fråga 3

Jag skulle kunna tänka mig att inte uppfylla Försäkringskassans krav i följande situationer:

Män:

- Barnet på väg att bli sjukt.
- När dagis/skola har stängt.
- Vid uppenbart nödläge hos mina barn, om de ej mår psykiskt bra.
- Jag behöver fixa en del hemma, som gör att jag själv mår dåligt. Jag vill vara på landstället lite extra i tid.
- Om jag missade att anmäla VAB en dag, göra det dagen efter.
- Om jag måste jobba minst 8 timmar samma dag och tar i så fall både kväll och natt i anspråk för detta.
- Om mina barn varit sjuka och hemma från dagis och jag själv känner mig dålig den dag då de egentligen skulle kunnat gå tillbaka till dagis.
- Vi orättvisa regler och den långsiktiga hälsan står på spel.
- Är hemma med sjukt barn och har VAB:at, men jobbar i hemmet p.g.a det är mycket på jobbet. Passa på att jobba lite när barnet vila och titta på TV:n
- Om jag glömt att anmäla samma dag som jag börjat VABA, så skulle jag kunna begära samma antal dagar som jag varit hemma men en dags förskjutning. Endast för att slippa tjafsas med FK.
- Om jag är hemma och vårdar sjukt barn och har glömt att anmäla detta till FK, skulle jag kunna anmäla detta vid ett senare tillfälle men med samma antal dagar som barnet faktiskt var sjukt. För att få ersättning som jag har rätt till.
- Om man nu måste välja skulle det vara någon slags sport. Men ärligt som man är tar man ledig från jobbet i stället.

Kvinnor:

- Om barnet kanske inte är riktigt sjukt, men är väldigt trött eller stressad och ändå behöver en liten paus.
- VAB i stället för sjukskrivning.
- Om jag bedömer att mitt barn har behov utav att vara hemma.
- Slippa karensdag.
- VAB + sjukpenning.
- VAB ibland vid tillfällen som kommit upp i gruppen.

Följande Redovisar har publicerats under år 2007

- 2007:1 Nyckeltal för balanstalet 2005
- 2007:2 Vad händer när någon i aktiv ålder dör? En empirisk analys av förändringen i ekonomisk standard efter ett dödsfall 2003
- 2007:3 Diagnosmönster i förändring – nybeviljade förtidspensioner, sjukersättningar och aktivitetsersättningar 1971–2005
- 2007:4 Psykiska sjukdomar och sjukdomar i rörelseorganen – nybeviljade förtidspensioner, sjukersättningar och aktivitetsersättningar 1987–2005
- 2007:5 Medelpensioneringsålder
- 2007:6 Långtidssjukskrivna – demografi, arbete, yrke, diagnos, sjukpenningrätt och återgång i arbete 2003, 2005 och 2006
- 2007:7 Förlängd skolgång – en ny väg in i aktivitetsersättning
- 2007:8 De gemensamma metoderna i sjukförsäkringen – hur blev det?
- 2007:9 Attityder till misstänkt bidragsbrott inom tillfällig föräldrapenning